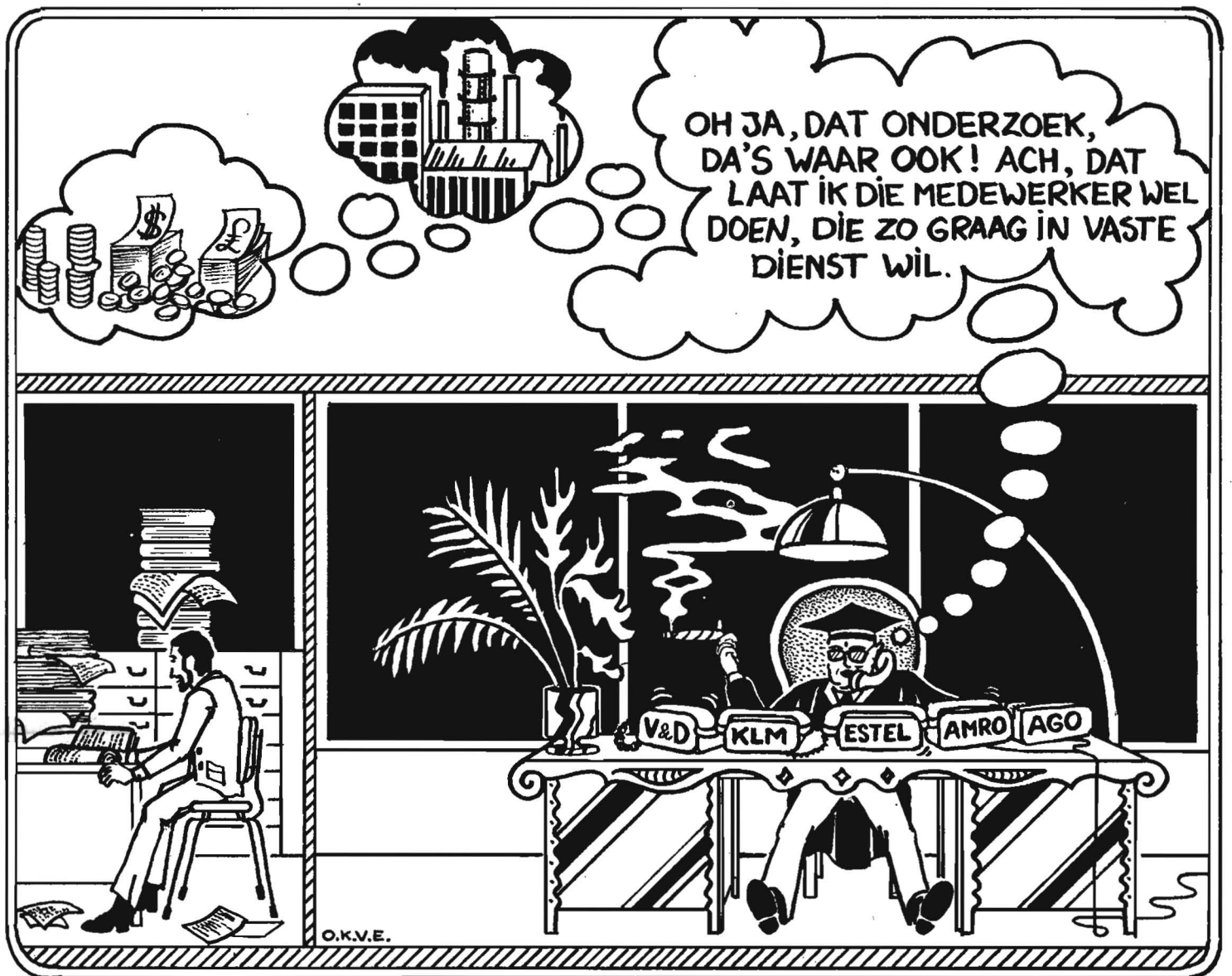

rostra

mei 1975 nr. 38

rostra

blad van de
economische
fakulteit

jaargang 74-75

redactie

Paul Baneke
Gerard Böttcher
Johan Conijn
Ekko van Ierland
J.G. Lambooy
Adri Stam
Hubert Sturm
Hein Vrolijk

adres

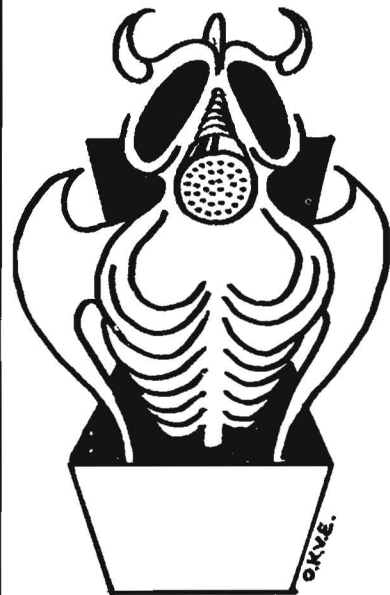
Jodenbreestraat 23
Kamer 1324
tel. 5254017, indien geen
gehoor; SEF tel. 5254120

postadres

Jodenbreestraat 23
Kamer 2167
Amsterdam

illustrator

Onno Kraft von Ermel

KRINGLOOPPAPIER:

KONING, KEIZER, ADMIRAAL
ROSTRA GEBRUIKEN ZE ALLEMAAL!

De enthousiaste recensies over onze benoemingsspecial van november j.l. - de voorplaat verscheen zelfs in het Groningse universiteitsblad - heeft de redactie doen besluiten wederom een special de wereld in te sturen. Ditmaal is het onderzoek op onze faculteit, door staf en studenten, het slachtoffer van onze scherpe pen.

Maar er zijn ook andere gebeurtenissen aan het front die onze aandacht hebben getrokken en de redactionele selectiedans zijn ontsprongen. De volgende onderwerpen hebben alle rondes overleefd: de verkiezingen vanwege haar uitslag, de Bezetting vanwege de Bevrijding en Blair door zijn strijd tegen de multinationale monsters.

De staf heeft geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om middels bijdragen aan de wetenschapsdiscussie haar reputatie op het gebied van publicaties wat op te vijzelen.

Teneinde onze lading te dekken door de vlag van een 'informatief faculteitsblad' zijn artikelen opgenomen over het doctoraal en, mede in verband met het onderzoek, het personeelsbeleid en de formatieplaatsen. De tot geheimzinnige geruchten aanleiding gevende bijbaantjes worden bewaard tot het volgende nummer aangezien onze geheime inlichtingendienst eerst enige nog onbetreden informatiepaden moet verkennen. Van harte beterschap wordt toegewenst aan Ekko van Ierland die een langdurige ziekte onder zijn leden heeft. Fanmail kan gestuurd worden naar Haantje 16, Delft.

inhoud

ONDERZOEK AAN ONZE FACULTEIT	pag. 3
ONDERWIJS EN HET DOCTORAAL	pag. 6
STUDENTEN EN ONDERZOEK	pag. 8
PERONEELSBELEID	pag. 9
MEDEDELINGEN VAN DE FACULTEIT	pag. 10
OPMERKINGEN OVER BLAIR	pag. 11
WETENSCHAP IN DISCUSSIE	pag. 13
JAARBOEK	pag. 14
DE UNIVERSITEIT IN OORLOGSTIJD	pag. 15
ROND/UIT DE RAAD	pag. 16
NIEUWE FORMATIEVERDELING	pag. 18
VERKIEZINGSUITSLAGEN	pag. 19

rostra ROEPT SOLLICITANTEN
OP VOOR DE PER 1 JULI 1975 VAKANT
KOMENDE FUNKTIE:

redakteur

SOLLICITATIES TE RICHTEN AAN:

rostra

JODENBREESTRAAT 23
KR. 2167
AMSTERDAM - C

ONDERZOEK

aan onze

FAKULTEIT

Ieder jaar inventariseert de facultaire onderzoekcommissie (O.C.) het lopend onderzoek en de verschenen publicaties aan onze faculteit. Begin mei verscheen de inventarisatie van het afgelopen jaar. Reden voor de redactie om eens met de voorzitter van de onderzoekcommissie, prof. Driehuis, te gaan praten en de uitkomst van de inventarisatie aan een nader onderzoek te onderwerpen. Het één en ander vindt de geachte ROSTRA-lezer vervat in de tabel op de volgende bladzijden.

Bij benoemingen wordt tegenwoordig expliciet rekening gehouden met de onderzoekcapaciteiten van de kandidaten. Voorheen was dat meer iets dat aan het toeval werd overgelaten.

DRIEHUIS: "Tegenwoordig wordt niemand meer aangenomen die niet voldoet aan twee eisen: geschiktheid voor en liefst enige ervaring in onderwijs en interesse en aanleg voor onderzoek. Je mag dan ook een regelmatige stroom van onderzoek van de staf verwachten."

Een belangrijke vorm van onderzoek wordt geleverd bij promoties. Het is dan ook opvallend, zo niet verontrustend, dat zoweinig gepromoveerd wordt aan onze faculteit (de laatste 10 jaar 13 promoties). Natuurlijk moet van een promotie geen afgod worden gemaakt, maar het is duidelijk dat dissertaties een zinvolle bijdrage kunnen leveren tot de ontwikkeling van de wetenschap.

Over de oorzaken van de weinige promoties aan onze faculteit zegt Driehuis: "Ik vind dat men niet te vroeg aan een proefschrift moet beginnen. Het is verstandig om eerst ervaring op te doen via onderzoekenotities, rapporten, papers voor congressen, artikelen e.d. Het proefschrift dient hieruit voort te vloeien."

"Veel proefschriften komen niet af door een te ambitieuze opzet. Het gevolg is dat de titel regelmatig verandert en men niet verder komt dan de inhoudsopgave."

"Voor een promotie in de Economische Wetenschappen is een tweesoortige prestatie nodig. Ten eerste een intellectuele. Ten tweede een organisatorische. Je moet je onderzoek op poten zetten en de voortgang organiseren. Vooral voor dit laatste is een goede begeleiding noodzakelijk. Het ontbreken van die begeleiding aan onze faculteit is volgens mij de voornaamste reden waarom er zo weinig aan onze faculteit gepromoveerd wordt."

Om het onderzoek te stimuleren heeft men bij de vakgroep macro-economie het systeem van onderzoekenotities ingevoerd. Men werkt als volgt: 1. Iemand kiest een onderwerp voor zijn onderzoek.

2. Hij/zij begint zijn onderzoek. Dat kan theoretisch onderzoek zijn of empirisch onderzoek.

3. Binnen een zekere termijn rapporteert men over de vorderingen (onderzoekenotitie). Dit heeft een tweeledig doel: ten eerste het vastleggen van het onderhanden werk en ten tweede het vastleggen van cijfermateriaal voor anderen.

4. Binnen de vakgroep wordt op basis van de onderzoekenotities gediscussieerd. Uit die discussie komen suggesties voor volgende stappen.

5. Men werkt door naar het uiteindelijke doel: een afgerond geheel in de vorm van een artikel, paper of zo iets dergelijks. Eventueel kan hier uiteindelijk een onderwerp voor een proefschrift uit voortvloeien.

Dit lijkt ook een bevredigende oplossing te geven voor het communicatieprobleem waar in ROSTRA nr. 35 ("wat een teamwork wordt hier bedreven") al eens op gewezen is.

Over de begeleiding van de promovendus zegt Driehuis: "Een goede begeleiding in het stadium van een proefschrift moet bestaan uit

- een gedegen bespreking van het onderwerp.
- het geven van suggesties met betrekking tot de organisatie.
- het doen van literatuurbevelingen.
- een voortdurende bereidheid tot communicatie.

De onderzoekcommissie is bezig een nota te maken over de wijze waarop promoties gestimuleerd kunnen worden."

De onderzoekcommissie moet vanzelfsprekend het onderzoek in het algemeen stimuleren. Het is allen wel nu reeds duidelijk, dat de plannen nog zo vaag zijn, dat er nog heel wat aan gesleuteld zal moeten worden voordat het onderzoek effectief gestimuleerd wordt:

"De mensen ervan doordringen dat er onderzoek gedaan moet worden is een uiterst belangrijk deel van je taak.

Er zullen ook veranderingen moeten komen in het aanstellingsbeleid en het beleid ten aanzien van nevenfuncties. Beide hangen ten nauwste samen met het onderzoeksbeleid. Het zou dan ook niet meer dan normaal zijn, dat wanneer iemands ongeschiktheid voor onderzoek blijkt, daar ook de consequenties aan verbonden worden. Bijbaantjes moeten tot taboe verklaard worden voor jonge onderzoekers, voorzover het geen bijdrage levert voor het onderzoek. Het valt

moelijk in te zien hoe een onderwijstaak bij bijvoorbeeld het NIVRA in de daguren valt te rijmen met een optimale taakvervulling binnen de faculteit."

Driehuis vervolgt: "Ik vind toch wel dat van de 1800 uur, die een medewerker geacht wordt werkzaam te zijn, zeker 30% aan onderzoek besteed moet worden. Het resterende deel kan dan verdeeld worden over onderwijs- en beheerstaken. Het onderzoek mag beshlist geen restpost zijn."

Het zal de lezer bekend zijn, dat de studentebeweging reeds jarenlang strijdt voor uitbreiding van het aantal formatieplaatsen terwille van kwantitatief zowel als kwalitatief beter onderwijs.

Driehuis draait dit om: "Aan de ongebredelde vraag van de studenten naar onderwijs, kwalitatief zowel als kwantitatief kan niet helemaal voldaan worden. Hoewel ik over het algemeen sympatiek sta tegenover de eisen van de studentebeweging vind ik dat het één en ander wel eens anders aangepakt zou kunnen worden. Het is van belang, als we onze zin willen krijgen, dat we een goede onderhandelingspositie t.o.v. het College van Bestuur opbouwen, op basis van kwalitatief goed onderzoek en onderwijs, voor we onze eisen op tafel leggen. Een goed voorbeeld van hoe het moet is de avondopleiding. Toen het C.v.B. inzag, dat we bereid en in staat waren die avondopleiding goed van de grond te krijgen, was men niet te be-

VAKGROEP	AANTAL BE- ZETTE FORM. PLAATSEN ⁴⁾	AANTAL PUBLIKATIES	AANTAL PUBLIKATIES PER FORM.PL.	TOTAAL AANTAL PAGINA'S	AANTAL PAGINA'S PER FORM.PL.	AANTAL MED. (EX. KAND. ASS DAT NIET GE- PUBL. HEEFT ⁵⁾	VOORGENOMEN DISSERTATIES	OVERIG ONDERHANDEN WERK
MICROECONOMIE	10	4	0,4	41	4,1	5	3	3
MACROECONOMIE	10 5/6	16	1,5	197	18,2	2	3	33
BEDR. ECONOMIE ¹⁾	21 4/15	3	0,1	375	17,7	16	4	16
WISKUNDE & STATISTIEK	9 1/2	9	0,9	44	4,6	4	3	11
ECONOMISCHE GESCHIEDENIS	2 1/2	2	0,8	20	8	1	0	3
ECONOMISCHE ²⁾ SOCIOLOGIE	4	1	?	18	?	?	1	5
RECHT	4	6	1,5	138	34,5	2	1	4
ECONOMISCHE GEOGRAFIE	6	20	3,3	446	74,3	1	1	10
ISMOG	9 4/5	16	1,6	130	13,3	3	2	13
VERKEER & ³⁾ VERVOERSECONOMIE	3 5/6	?	?	?	?	?	?	?
SUBTOTAAL	92 59/60	91	-	1812	-	39	19	128
S.E.O. ⁶⁾		8		1052			3	9
TOTAAL		99		2864		39	22	137

roerd ons te steunen in onze plannen."

Niet geheel ten onrechte draait Driehuis de zaak om, als men ziet hoe weinig op dit moment gepubliceerd wordt. Bijgaande tabel spreekt in dat opzicht boekdelen.

Niettemin blijft het de vraag of het onderzoek op een bevredigend niveau kan komen zonder uitbreiding van het aantal formatieplaatsen.

De laatste tijd is de roep om (maatschappelijke) relevantie steeds sterker geworden. Een logische zaak, omdat uiteraard niemand er belang bij

heeft dat een medewerker zijn tijd zoetbrengt met een studie naar welke kleuren tandpasta de laatste vijf jaar zoal op de markt zijn gekomen. Een zaak waar Driehuis zich voorlopig nog niet zo druk over maakt." Het gaat mij er voornamelijk om dat er onderzoek gedaan wordt. Of dat nou maatschappelijk relevant is of niet vindt ik niet zo belangrijk in eerste aanleg. Maatschappelijk relevant onderzoek hoeft in mijn ogen niet noodzakelijkerwijs onderzoek te zijn dat er op gericht is ons maatschappelijk bestel te veranderen. Wel dat het ons maatschappelijk bestel kritisch begeleidt.

Ik geloof dat dat een belangrijke zaak is. Maar de vraag is, of onderzoek dat dit niet doet, ook niet van belang is. Ook aan puur theoretisch onderzoek moet belang worden toegekend."

Uiteraard moet niet onder maatschappelijke relevantie worden verstaan, dat het onderzoek er op gericht moet zijn het huidige economische bestel omver te werpen. Het is ook niet goed mogelijk andere criteria voor maatschappelijk relevant aan te leggen. In ieder geval zou het iedere onderzoeker aan te bevelen zijn, zich te beraden over de relevantie van een

- 1) Enkele leden van de vakgroep hebben geen gegevens ingestuurd. Het is niet waarschijnlijk dat dit een grote vertekening van het beeld veroorzaakt.
- 2) Van deze door interne strubbelingen gespleten vakgroep heeft alleen M. Carchedi gegevens ingestuurd.
- 3) Dit instituut heeft geen gegevens ingestuurd.
- 4) Op basis van de gegevens van het Faculteitsbureau per 31 maart 1975 (zonder de avondopleiding).
- 5) Voor sommigen geldt dat ze sinds kort aan de faculteit werken.
- 6) Het S.E.O. is afgesplitst omdat hier full-time onderzoek verricht wordt.

ROSTRA heeft deze gegevens vooraf ter inzage gekregen van de secretaris van de onderzoekcommissie, Drs. P.Porsius.

Het aantal promoties van medewerkers, voorbereid aan onze faculteit, is niet erg indrukwekkend, zoals uit onderstaande tabel valt af te lezen.

De tabel is ontleend aan gegevens van het Bureau van de Pedel per 6 mei 1975.

promoties

DE PROMOTIES VOORBEREID AAN DEZE FACULTEIT GEDURENDE DE LAATSTE 10 JAAR

DATUM	PROMOVENDUS	PROMOTOR
16-2-67	W.M. Zappey	Prof. dr. J.J.Brugmans
26-1-68	P.E. Venekamp	Prof. dr. P. de Wolff
16-2-68	C.H. Wichers	Prof. dr. P. de Wolff
25-4-69	C.K.F. Nieuwenburg	Prof. dr. J.S. Cramer
4-7-69	L.A. Ankum	Prof. dr. H.J. van der Schroeff
28-11-69	M.M.G. Fase	Prof. dr. J.S. Cramer
16-1-70	N.J.M. Hardebol	Prof. dr. G.Th.J. Delfgaauw
16-10-70	Mevr. J.C. Yates-Potter	Prof. dr. P. de Wolff
26-5-72	A.H.Q.M. Merkies	Prof. dr. S. Cramer
5-1-74	A. Pais	Prof. dr. P. de Wolff
12-1-74	J.J. Klant	Prof. dr. P. Hennipman
28-2-75	H. van der Weel	Prof. dr. P. de Wolff

Deze tabel is gebaseerd op de jaarlijkse inventarisatie van verschenen publicaties en lopend onderzoek. Hierbij wordt aan de leden van de vakgroep gevraagd welke publicaties zij het afgelopen jaar gedaan hebben. Deze cijfers geven dan ook geen goed beeld van de hoeveelheid verricht onderzoek in 1974, nog minder van de kwaliteit. Bij de meeste vakgroepen zijn dergelijke publicaties als kranteartikelen, boekbesprekingen, bijdragen aan encyclopedieën en lezingen opgenomen in het totaal. Hoe belangrijk dergelijke activiteiten ook mogen zijn, men kan het toch niet rekenen tot gepubliceerd onderzoekswerk. Daarnaast zijn er erg veel publicaties verschenen in populair-wetenschappelijke periodieken als bijvoorbeeld: E.-S.B. en Intermediair, waarvan de kwaliteit ook niet altijd gewaarborgd is. Als we bijvoorbeeld als kwaliteitsmaatstaf de publicatie in een gerenomeerd buitenlands blad nemen, dan blijft er slechts een enkel over. Daarnaast zijn er in 1974 een paar boeken en 10 publicaties in (feest-)bundels verschenen.

Het aantal publicaties in de tabel geeft dus een te rooskleurig beeld van de situatie. Het is een bedroevend geheel, zelfs als rekening gehouden wordt met het feit dat de werkzaamheden van de vakgroepen te lijden hebben van het verloop onder de medewerkers. Met name de vakgroep bedrijfseconomie met 1 publicatie per 10 formatieplaatsen komt erg slecht naar voren. Naast een gebrek aan animo tot het verrichten van onderzoek, zal het grote aantal nevenfuncties (alleen al bij het NIVRA hebben 7 leden een docentschap) zal hier wel mede aan ten grondslag liggen. Een gunstige uitzondering vormt het Economisch-Geografisch Instituut, niet allen kwantitatief maar ook kwalitatief. Bijvoorbeeld de helft van het totaal aantal publicaties in (feest-)bundels is van dit kleine instituut afkomstig.

In het komende nummer van ROSTRA komen wij terug op het aantal nevenfuncties van leden van onze faculteit vanwege de ook in dit artikel geopperde samenhang met het geringe onderzoekswerk.

voorgenomen onderzoek. Een suggestie zou kunnen zijn dat onderzoekers meer naar buiten brengen, waarom zij met een bepaald onderzoek bezig zijn. Het argument "Je weet nooit waar het goed voor is" wordt maar al te vaak gebruikt als dekmantel voor een onderzoek.

Over de concrete activiteiten van de onderzoekcommissie wist prof. Driehuis ons te vertellen: "Er zijn facultaire onderzoeksprojecten geweest. Die zijn allemaal een zachte dood gestorven op één na. Dat is het

project Amsterdam, dat loopt nog voort. Persoonlijk zie ik niet zo veel in die facultaire onderzoeksprojecten. Dat gaat zo van: "Kom jongens, we gaan eens om de tafel zitten en onderzoek verrichten." Het heeft een geforceerd karakter en ik geloof dat het daardoor een doodgeboren kind is. Onderzoek moet in zekere mate een gedrevenheid zijn. Onderzoek moet iets zijn dat je niet loslaat. Het is wellicht iets dat niet iedereen ligt. Waarom ook. Het is wel een levensvoorwaarde voor de universiteit en onze faculteit. Dat staat als een paal boven water. Dat is

ook niks bijzonders, want het is datgene waarmee de vooruitgang van de wetenschap moet worden bereikt."

De inventarisatie van het verrichte onderzoek en uitgegeven publicaties over het jaar 1974 is vanaf begin juni ook voor studenten verkrijgbaar bij de secretaris van de onderzoekcommissie, Drs. P. Porsius.

G.B.
J.C.

onderwijs en het doctoraal

Na lezing van enige onderwijskundige literatuur en uit gesprekken met studenten van andere faculteiten wordt spoedig duidelijk dat, naast de gebreken in de huidige economische theorie, erook veel bezwaren kleven aan het economisch onderwijs aan onze faculteit. In dezelfde richting gaan vele klachten die onder de doctoraalstudenten leven. Enkele hiervan:

- er is onvoldoende mogelijkheid om zich op de aangeboden vakken te oriënteren, vooral wat betreft de onderlinge samenhang.
- de vorm en inhoud van het (doct.)onderwijs geeft een gebrekkige voorbereiding op de latere beroepspraktijk; het is grotendeels gericht op individuele passieve kennisverwerving, terwijl de te bestuderen stof vaak als niet-relevant en motivatie-afbrekend wordt ervaren.

Het bovenstaande heeft mij doen besluiten om, mede ten behoeve van het doctoraalcomité, een voorstel te lanceren voor een doctoraalprogramma dat in vergelijking met het huidige meer aansluit bij onderwijskundig gefundeerde onderwijsmethoden en doelstellingen voor het wetenschappelijk onderwijs. Als informatie- en inspiratiebron heb ik nooral gebruik gemaakt van de Aulapocket "ONDERWIJS IN DE MAAK"(OM) en de nota's van de Onderwijsprogrammacommissie (OPC).

Mijn artikel dient primair ter stimulering van de discussie en de uitwisseling van ideeën over het huidige en wenselijk geachte doctoraalprogramma. Daarom ligt hier het accent op de doelstellingen, onderwijsmethoden en uitgangspunten. De plaats die het onderzoek in mijn voorstel vervult of kan vervullen, wordt nader uitgewerkt in het artikel "STUDENTEN EN ONDERZOEK".

doelstellingen

Algemeen aanvaarde doelstellingen van het wet. onderwijs (OPC):

1. vorming tot zelfstandige beoefening van de wetenschap.
2. voorbereiding tot het bekleden van maatschappelijke betrekkingen waarvoor een wet. opleiding vereist of dienstig is.

Deze doelstellingen krijgen pas betekenis als je weet wat het is om zelfstandig wetenschap te beoefenen of een wet. getinte functie uit te oefenen, tegenwoordig maar vooral in de toekomst. Deze werkzaamheden hebben of krijgen op grond van de huidige en toekomstige wet. en maatschappelijke ontwikkelingen de volgende kenmerken:

- a. samenwerking met mensen uit andere disciplines en met niet-wetenschappers.
- b. snelle veranderingen van de wet. kennis en de maatschappelijke problemen.
- c. een grote(re) invloed van de wetenschap(pers) op het maatschappelijk gebeuren.
- d. het uitstippelen van een toekomstbeleid voor een overheid, bedrijf, organisatie en het onderkennen van problemen die met verschillende mogelijke beleidsalternatieven verbonden zijn, worden steeds belangrijker.

Al het wet. onderwijs wil inspelen op deze veranderende omstandigheden, zal een wet. studie in toenemende mate het accent moeten leggen op leerprocessen die gericht zijn op: (omdat zij inhoud geven aan de doelstellingen 1. en 2. zijn de volgende punten op te vatten als (sub)doelstellingen)

- A. kennis en vaardigheden, te gebruiken voor het ontwikkelen van probleem-bewustzijn, creativiteit en flexibiliteit (d,b)
- B. het kunnen gebruiken van kennis en vaardigheden in nieuwe situaties en bij nieuwe problemen (het leren verwerven van kennis en vaardigheden (b,d)

- C. interdisciplinariteit en samenwerking, met daaruit voortvloeiend, overdracht (mondeling, schriftelijk) van kennis en verworven inzicht aan anderen (a)
- D. het ontwikkelen van maatschappelijk verantwoordelijkheidsbesef (c,d) -Minder belangrijk wordt de doelstelling die momenteel op onze faculteit de boventoon voert.
- E. het verwerven van (specialistische) kennis en vaardigheden.

onderwijs- methoden

De onderwijsmethoden moeten afgestemd zijn op enerzijds de doelstellingen van het onderwijs, anderzijds de bevindingen van onderzoek op het gebied van de onderwijskunde.

Het is duidelijk dat projectonderwijs, gericht op samenwerking, onderzoek, uitdrukkingsvaardigheid en maatschappelijke relevantie van het onderhavige probleem of thema een belangrijkere plaats in de studie moet krijgen naar mate een hogere prioriteit toegekend wordt aan de doelstellingen A t/m D (in vergelijking met E).

De stelling dat de onderwijsmethoden afgestemd moeten worden op de doelstellingen opdat deze verwezenlijkt worden, is vrij algemeen aanvaard maar wordt op onze faculteit nauwelijks in praktijk gebracht.

Uit onderwijskundig onderzoek is ook naar voren gekomen dat er een aantal onderwijsmethoden zijn die uiterst geschikt zijn voor de doelstellingen A t/m D. Bovendien blijken enkele traditionele onderwijsvormen, ook m.b.t. doelstelling E, minder effectief te zijn dan men gewoonlijk denkt.

Hieronder een zeer summiere behandeling van enkele inzichten die de onderwijskunde heeft opgeleverd. Voor uitvoerige informatie o.a. "Onderwijs in de Maak" m.n. deel vijf.

-- onderzoekend leren wordt kortweg gekenmerkt door: (OM p.265-285)

1. probleemgericht onderwijs. De voordelen liggen in de sfeer van goede voorbereiding latere beroepspraktijk, mogelijkheid tot interdisciplinariteit en het leren overdragen van kennis en vaardigheden van de ene situatie (probleem) naar de andere.
2. activering van de student (i.t.t. het receptieve leren). Versterking van de intrinsieke motivatie van de student. De intrinsieke gemotiveerde student studeert vanuit zijn interesse voor de studie, voor het probleem zelf; wat hij bestudeert vindt hij voor zichzelf belangrijk. Extrinsicke motivatie heeft betrekking op goede cijfers, status, fin. vooruitzichten e.d. Onderzoek heeft uitgewezen dat actief, intrinsiek gemotiveerd studeren bijdraagt tot meer concentratie, het opnemen van meer informatie, tot grotere zelfstandigheid en tot creativiteit en flexibiliteit in het denken (p. 278).
3. zelfbepaling van leerinhoud en methode door studenten en docenten. Evenals activering levert zelfbepaling behalve vele voordelen ook vele praktische (begin)problemen op; de meeste aankomende studenten zijn opgegroeid in een milieu die wars is van een dergelijke manier van leren. Het is daarom noodzakelijk dat de juiste organisatorische, didactische en sociaal-psychologische condities aanwezig zijn.
4. kritische benadering van wetenschap en praxis.

-- adaptief onderwijs houdt in dat, gegeven de minimumdoelstellingen van het wetenschappelijk onderwijs, een maximale aanpassing plaatsvindt aan de geschiktheid van de student. Studiegeschiktheid is afhankelijk van vele factoren: cognitieve factoren zoals voorkennis, abstractievermogen, studievaardigheid en motivationele factoren als belangstelling en inzet. Vele van deze factoren zijn niet constant en kunnen bijgespijkerd worden. De specifieke eigenschappen van de student komen het meest tot hun recht als het studieprogramma voorziet in een ruime differentiatie m.b.t. inhoud en vorm van het onderwijs, gegeven de minimumdoelstellingen.

uitgangspunten

Een ontwerp voor een andere (doctoraal) studie moet zo veel mogelijk inspelen op de klachten van studenten (zie inleiding) en docenten over het huidige programma. Bovendien moet het gebaseerd worden op:

1. de doelstellingen voor de studie
 2. onderwijskundig onderzoek
 3. de (huidige en toekomstige) bestuursstructuur op onze faculteit, m.n. in het doctoraal.
- De onderwijs- en bestuursstructuur moeten op elkaar afgestemd zijn, opdat beide goed functioneren. (OM p. 241-251). Als we uitgaan van de bestuursstructuur en student in de vakgroep onze doelstelling is, zullen we bij het opzetten van onder-

wijsmodel moeten streven naar een zo groot mogelijke samenhang in de onderwijsprogramma's van een bepaalde vakgroep.

4. De huidige en toekomstige ontwikkelingen in de economische theorie alsmede de richting die men aan de economische wetenschap wenst te geven.

Het onderhavige onderwijsprogramma vindt in hoofdzaak zijn oorsprong in de volgende uitgangspunten.

- a. de studie moet voor een groot deel gericht zijn op het realiseren van de doelstellingen A t/m D
- b. het studieprogramma moet gebaseerd zijn op onderwijskundig gefundeerde leerprocessen
- c. actieve participatie van de studenten zowel m.b.t. de studiewerkzaamheden (werkgroepen) als m.b.t. de besluitvorming inzake het studieprogramma (studenten in de vakgroepen)
- d. onderzoek moet een belangrijk onderdeel zijn van de doctoraalstudie.
- e. gegeven de minimumdoelstellingen moet differentiatie een belangrijk kenmerk zijn van de doctoraalstudie. De hieruit voortvloeiende keuzevrijheid voor de student moet niet alleen betrekking hebben op de vakken en de onderwijsvormen maar ook op de verschillende stromingen in de economische theorie. Differentiatie dreigt vrij snel te onttaarden in een ondoorzichtelijke en chaotische reeks van keuzemogelijkheden. Ten einde dit te vermijden moet de differentiatie duidelijk gekoppeld worden aan de doelstellingen die men wenst na te streven. Het supermarkt-karakter van het huidige doctoraal wordt mede veroorzaakt door de overheersende positie van doelstelling E. De autonomie van de leerstoelen is een andere bepalende factor.
- f. de student moet de gelegenheid hebben zich te specialiseren. Momenteel zijn de specialisatiemogelijkheden teveel gekoppeld aan leerstoelen hetgeen kwalijke gevolgen heeft voor de interne samenhang in het doctoraal, de mogelijkheid tot democratisering en de actieve participatie van de studenten. Een specialisatiestructuur die dergelijke

problemen wil ondervangen, moet gericht zijn op mogelijkheden tot specialisatie enerzijds door deelname aan probleemgerichte werk- en onderzoeksgroepen, anderzijds door vrije studiepunten.

programma

Een doct. programma dat in de richting gaat van het hieronder beknopt weergegeven voorstel, biedt naar mijn mening een geschikt kader om de bovenstaande doelstellingen, uitgangspunten en onderwijsmethoden tot uitdrukking te brengen.

In dit voorstel bevat de doct. studie twee hoofdonderdelen:

1. een of twee hoofdvakken (klein en groot tentamen)
het klein tentamen omvat: a) deelname aan een werkgroep die hoofdzakelijk het karakter heeft van een discussiecollege waarin een maatschappelijk ec. en voor de studenten relevant probleem behandeld wordt aan de hand van enige literatuur en discussiestukken van de student. b) literatuur uit keuzelijst, het groot tentamen: deelname aan een op onderzoek gericht werkcollege. Literatuur, uitgebreide keuzelijst en grotendeels gericht op de thema's van de werkcolleges (zie: Studenten en Onderzoek).

2. vrije studie punten te besteden aan bijvakken (discussiecollege en/of literatuur), onderzoeksprojecten, scriptie, bestuurs- en redactiewerkzaamheden (lidmaatschap van bestuursorganen en Rostra-redactie).

De keuze van dit twee-poot model is vnl. gestoeld op de uitgangspunten: (mogelijkheden tot) specialisatie -hoofdvakken- en differentiatie -studiepunten-. De mogelijkheid tot specialisatie komt ook tot uiting in de besteding van de vrije studiepunten. Een student die zich, bij voorbeeld wil specialiseren in de theorie van de multinationale ondernemingen in relatie met de internationale handel, zal naast de hoofdvakken Externe Organisatie en IEB zijn studiepunten kunnen besteden aan dié literatuur en dié werkgroepen (van bijvakken) welke hij kan gebruiken voor zijn specialisatieobject of daarop gerichte beroepsperspectief.

De volgende maatregelen kunnen een eerste aanzet vormen tot de realisatie van de hierboven vermelde ideeën en kunnen op korte termijn (volgend jaar) uitgevoerd worden:

- studenten in het vakgroepbestuur.
- meer (wezenlijke) vrijheid in de keuze van de literatuur, vooral m.b.t. de verschillende stromingen in de ec. theorie.
- themagerichte colleges.
- doctoraalvoorlichtingsdagen in september waarop door de staf informatie wordt verschaft over met name de thema's die aangepakt worden in het komend jaar, de onderlinge samenhang van de vakken en de verhouding tussen klein en groot tentamen. Ook de studiegids zou in dit opzicht betere informatie kunnen geven.
- de oprichting van een commissie (waarin ook een onderwijskundige zitting zou moeten nemen) die zich gaat bezighouden met (veranderingen in) de doctoraalfase.
- De voorstellen omtrent de rol van het onderzoek in het studieprogramma staan vermeld in het artikel "STUDENTEN EN ONDERZOEK".

H.V.

m.m.v. het doctoraalcomité

kamers gevraagd

AIESEC is een internationale studenten-organisatie, die elk jaar een stage-uitwisselingsprogramma organiseert voor economie-studenten uit de 52 bij haar aangesloten landen. In verband daarmee zoeken wij ook dit jaar weer kamers in onderhuur voor kortere en langere perioden. Gaarne contact opnemen met:
A.I.E.S.E.C.-Amsterdam
Burg. Tellegenhuis
Jodenbreestraat 23 - kamer 1136
Amsterdam
Tel.: 020 - 5254051
Kantooruren: maandag, woensdag en vrijdag van 15.00 tot 17.00 uur.

economische boekhandel

scheltema holkema & vermeulen

is m.i.v. 6 juni verhuisd

naar spui 10 tel. 67212

zie ook pagina 17

studenten en onderzoek

Dit artikel is zowel een uitwerking van het onderzoeksaspect van het voorgaande artikel (Onderwijs en het Doctoraal) als een ondersteuning van de daarin verkondigde ideeën en opvattingen. Aangezien bovendien de begrippen en formuleringen die ik gebruik, grotendeels in dat artikel ontwikkeld zijn, is het nodig éérst "Onderwijs en het Doctoraal" te lezen alvorens zich te storten op de onderhavige problematiek.

Onderwijs en onderzoek worden door de meeste mensen en met name op onze faculteit en in de Posthumusplaanen als twee gescheiden zaken gezien. Deze opvatting wil ik bestrijden. Op de eerst plaats wordt in deze opvatting aan de begrippen onderwijs en onderzoek meestal een te algemeen karakter gegeven, waardoor hun bruikbaarheid gering is. Bovendien kom ik tot een heele andere conclusie als onderwijs en onderzoek bezien worden vanuit de student en zijn leerproces.

Je kunt bijvoorbeeld stellen dat voor de student het maken van een scriptie niet louter onderzoek is: beter kun je spreken over een vorm van onderwijs en wel onderwijs op basis van onderzoek. Het meest belangrijke verschil met een tentamen is m.i. slechts daarin gelegen dat je het bestuderen van de literatuur niet afstemt op de mogelijke vragen van de "tentaminator" maar op het onderwerp van de scriptie. Daarnaast zijn er in ons huidige programma natuurlijk ook andere verschillen o.a. in de vorm van kennisoverdracht en de mate van zelfwerkzaamheid. In feite zijn deze verschillen niet noodzakelijk. Bij nieuwe onderwijsmethoden zoals "onderzoekend leren" komen allerlei aspecten naar voren die momenteel alleen bij het maken van een scriptie (en paper) aanwezig zijn (vnl. actief en probleemgericht verwerken én verwerken van kennis). M.a.w. deze nieuwe onderwijsmethoden geven de student een veel betere voorbereiding op het maken van scripties en het verrichten van ander vormen van onderzoek dan de onderwijsmethoden die op onze faculteit worden gehanteerd. Illustratief is het feit dat er in 1974 slechts 5 "belangwekkende" (d.i. van redelijk wetenschappelijk gehalte) geschreven zijn, blijkens een enquête van de Onderzoekscommissie onder de vakgroepen

Het bovenstaande brengt mij ertoe de volgende stellingen te poneren.

- A. Ter verbetering van zowel het niveau van scripties en ander onderzoek als het onderwijsniveau (incl. de motivatie van de studenten) moet men er naar streven om onderzoek en onderwijs zo min mogelijk te scheiden; ze moeten elkaar wederzijds ondersteunen.
- B. De samenstelling van het mengsel 'onderwijs en onderzoek' moet zoveel mogelijk afgestemd zijn op de doelstellingen (voor de verschillende fasen en onderdelen van de studie) die men wil realiseren.

Als we uitgaan van de doelstellingen A t/m E zoals ik die in het voorgaande artikel heb geformuleerd en we nemen b.v. E als enige doelstelling, dan hoort onderzoek niet thuis in het studieprogramma. Daarentegen moet onder-

zoek nauw verbonden worden met onderwijs, b.v. in de vorm van een projectgroep, als de doelstellingen B en C een grote voorkeur genieten. Om een voorbeeld te geven, een interdisciplinair gekleurde studieopzet komt alléén goed uit de verf als onderzoek een belangrijk onderdeel is. Immers, de confrontatie van theorieën met maatschappelijke problemen en de 'feiten' is bij uitstek geschikt om te laten zien hoe (willekeurig?) de scheiding tussen de disciplines ligt.

voorstellen

Uitgaande van de stellingen A en B, komt nu het probleem om de hoek kijken, welke concrete veranderingen in het studieprogramma zouden moeten plaatsvinden opdat het (studenten)onderzoek op een hoger niveau wordt gebracht en een bijdrage kan leveren ter realisatie van de doelstellingen A t/m D. Ik wil de volgende voorstellen ter visie leggen:

- 1) Invoering van onderwijsmethoden, zoals "onderzoekend leren" en projectonderwijs, die bij de studenten een zodanige studeermethode aankweken dat zij beter in staat zijn om zelfstandig onderzoek te verrichten.
- 2) Het werkcollege voor het groot tentamen moet voor een belangrijk deel gericht zijn op onderzoek. Hierbij is belangrijk dat het onderzoek grotendeels versmolten is met het onderwijs en, mede op grond daarvan, een specifiek karakter draagt. Niet het uitpluizen van statistieken maar het concretiseren van abstracte kennis en het ontwikkelen en toetsen van theoretische kaders, toegespitst op een bepaalde problematiek of thema.
- 3) Het opzetten van projectgroepen in het kandidaats moet gestimuleerd worden vanuit de staf, terwijl ook een goede onderwijskundige begeleiding niet mag ontbreken. Men mag niet volstaan met louter de formele mogelijkheden om projectgroepen te starten.
- 4) Verbetering van de scriptieregeling. Een collectie van "goede" scripties die ter inzage liggen in een bibliotheek en een scriptie-syllabus waarin (analoog aan de werkstukensyllabus bij het kandidaats) richtlijnen worden gegeven voor het schrijven van scripties alsmede normen die bij de beoordeling worden gebruikt, zijn in dit verband bruikbare suggesties.

Verder zou gezocht moeten worden naar mogelijkheden om (de onderzoeksresultaten van) scripties op een of andere manier te gebruiken, b.v. in het kader van een onderzoeksproject. De studenten wil ik suggereren om, liefst vooraf, (b.v. actiegroepen en vakbonden) en tijdschriften (b.v. Nieuwsbrief voor Politieke Economen) op te

snorren die misschien van hun scripties gebruik willen maken.

5) Onderzoeksprojecten

Op andere faculteiten (universiteiten (b.v. de ec. fac. in Gron.) draaien reeds enkele jaren een groot aantal onderzoeksprojecten die gericht zijn voornamelijk op vrij concrete maatschappelijke problemen en op "zwakke" maatschappelijke groeperingen (in Groningen de arbeiders van de strokartonindustrie). Deze onderzoeksprojecten zijn in de meeste gevallen opgezet door studenten en hebben soms (officiële) begeleiding van een staf lid.

Ondanks de vele (begin)problemen, die grotendeels voortspuiten uit onbekendheid met deze nieuwe manier van werken en uit gebrek aan ondersteuning vanuit de universiteit, raken de positieve aspecten van (deelnamen aan) onderzoeksprojecten steeds meer bekend. Door ruimtegebrek kan ik deze helaas niet uitvoerig bespreken. Ik verwijs naar het het boekje over projectgroepen van het SISWO.

Compensatie in de vorm van studiepunten en erkenning van het recht op begeleiding van stafleden, kunnen vanuit de faculteit de oprichting van onderzoeksprojecten mogelijk maken.

Verder wil ik pleiten voor ruime mogelijkheden voor stafleden die zich willen onttrekken aan het "traditionele" onderzoek, om samen met enkele studenten onderzoeksprojecten te starten. Hopelijk fungeren deze voorstellen als een startsein voor een uitgebreide discussie over de functie en het specifieke karakter van het onderzoek in een wetenschappelijke studie. De wenselijkheid van deze discussie moet natuurlijk ook gezien worden in het licht van de dreigende herstructurering en de daarmee gepaard gaande herprogrammering.

somo

Deze naam staat voor Stichting Onderzoek Multinationale Ondernemingen. Deze stichting wil ik als voorbeeld nemen om kort aan te geven hoe de student met zij zijn onderzoek, individueel of in groepsverband, tot een vorm van samenwerking kan komen met buiten-universitaire groeperingen. Het doel van de stichting is het op aanvraag verschaffen en activeren van informatie over MultiNationale Ondernemingen (MNO's) en internationale ec. betrekkingen aan groeperingen die vanuit een socialistisch perspectief, acties willen ondernemen tegen bepaalde MNO's. Door haar vrij concrete aanpak ontstaan bij SOMO vaak leemtes in meer theoretisch onderzoek naar MNO's en daaromtrent. Deze leemtes zouden opgevuld kunnen worden door scripties en ander onderzoek van studenten (groepen). Een doelmatige samenwerking tussen de SOMO en studenten kan hierin bestaan dat de SOMO enkele leemtes aangeeft en haar informatie(bronnen) beschikbaar stelt, terwijl de studenten de resultaten van hun onderzoekswerk naar de SOMO doorspeelt. Voor belangstellenden het adres: SOMO, Paulus Potterstraat 20, tel 737515

H.V.

personeelsbeleid

Juni 1974 kwam een rapport gereed van de Commissie Normen Vaste Dienst. Het rapport kwam 16 december in de F.R. vergadering en stuitte daar op vrij veel weerstand. Naast de veranderingen die het rapport voor onze faculteit in petto heeft, zijn ook de landelijke ontwikkelingen en de ideeën van Klein op het gebied van het personeelsbeleid dermate belangrijk (en verontwaardigd) dat dit rapport bespreking behoeft. Te meer daar het rapport aansluit bij deze landelijke ontwikkelingen. In het navolgende zal duidelijk worden dat vooral de medewerkers in tijdelijke dienst het slachtoffer worden van de huidige tendensen in het personeelsbeleid (in dit verband is de titel van het rapport nogal misleidend). Bovendien zal de relatie tussen dit personeelsbeleid en de bezuiniging en herstructurering van het wetenschappelijk onderwijs opgehelderd worden.

RAPPORT

De commissie, onder voorzitterschap van Prof. P. Verburg, had als opdracht om 'een voorstel te doen omtrent de normen waar- aan bij aanstelling in vaste dienst moet zijn voldaan'. Volgens de commissie dienen de uitgangspunten van een personeelsbeleid voor de faculteit doelmatig ('een zo optimaal mogelijke samenstelling' van de staf) en voor de betrokkenen aanvaardbaar ('rechts zekerheid en bekendheid met de aan te stellen eisen') te zijn. Volgens de commissie komen de door haar voorgestelde normen tegemoet aan de bezwaren die kleven aan het bestaande systeem waarbij een tijdelijke medewerker na een periode van 4 jaar, mits hij niet ongunstig is beoordeeld, automatisch in vaste dienst wordt benoemd. Voor de faculteit hebben deze bezwaren betrekking op de geringe flexibiliteit in de personeelssamenstelling (grote kans op "inteeit") en het ontbreken van de mogelijkheid om een bewust personeelsbeleid te voeren. Voor de medewerkers, die in vaste dienst willen komen, is er momenteel kans op willekeur bij de beoordeling, alsmede onzekerheid en onbekendheid met de vereiste minimale normen. De commissie stelt de volgende normen voor (waarbij volgens haar 'algemeen uitgangspunt dient te zijn dat een medewerker in vaste dienst zodanige kwaliteiten moet hebben dat hij in principe lecto- rabel is').

1. Praktijkervaring: tenminste jaar buiten de universiteit en een functie die relevant voor de werkzaamheden welke hij als vaste medewerker zal moeten verrichten. De economie is een maatschappijwetenschap en daarom is directe eigen ervaring met de maatschappij gewenst, zo luidt het (enige) argument.
 2. Onderwijservaring: ... 'tenminste 1 cursusjaar een minimum aantal uren (b.v. 6 per week)... op tenminste middelbaar niveau'
 3. en 4. Onderzoekbekwaamheid en Vakkenis: promotie of vergelijkbare prestatie.
- Andere normen zijn: contactuele eigenschappen, leiding geven in teamverband, bestuurlijke vaardigheid en geschiktheid tot zelfstandig werken. Een psychologische toets moet deze criteria bij de kandidaten toetsen.
- De eis van praktijkervaring betekent een onderscheid bij de formatieplaatsen tussen 'plaats voor een vaste medewerker' en 'plaats voor een tijdelijke medewerker'. De tijdelijke medewerkers mogen max. 4 jaar aan de universiteit verbonden zijn en moeten eerst de "praktijk" in alvorens in aanmerking te komen voor een vaste aanstelling.

KRITIEK

Met name Actiegroep Economen en enkele stafleden hebben in de F.R. vergadering ernstige kritiek geuit op het rapport. Deze kritiek richtte zich o.a. op het ontbreken van een proeftijd, de verzwakking van de rechtspositie van de tijdelijke medewerker en het ambivalente karakter van de 4 jaar tijdelijke dienst, enerzijds promotietijd (alleen gebruikelijk voor bèta-faculteiten) anderzijds proeftijd. Met betrekking tot de normen werd gezegd dat ze te hoog zijn gesteld en een te algemeen karakter hebben. Bovendien wordt de onderwijservaring onvoldoende getoetst en aan de praktijkervaring een te hoge waardering toegekend: voor sommige functies is ze overbodig. Een onderdeel van het rapport dat gerelateerd kan worden aan de landelijke ontwikkelingen, is de kwestie van het aantal 'vaste' plaatsen en de bezetting daarvan. De commissie is van mening dat ca. 50% van de werkzaamheden door tijdelijke medewerkers verzorgd kunnen worden. De helft van de formatieplaatsen moeten dus 'tijdelijke' plaatsen worden, als men afziet van bijbaantjes. Opmerkelijk is de grote aandacht die in het rapport wordt besteed aan de bezetting van 'vaste' plaatsen indien geen van de kandidaten aan de (te hoge!) normen voldoet. Indien het laatste het geval is, zullen medewerkers in tijdelijke dienst aangesteld worden!!

LANDELIJK

In de voortgangsnota Wetenschapsbeoefening binnen de universiteiten en hogescholen van een Academische Raad-werkgroep staat te lezen 'Wil men... voldoende flexibiliteit handhaven om op veranderingen in het studenten-aanbod en in de maatschappelijke belangstelling voor de verschillende vakken te kunnen reageren, dan moet noodzakelijkerwijs een aanzienlijk deel van de staf uit doorstromers bestaan, en moet de omvang van de vaste staf klein gehouden worden (....) Bij de vaste aanstelling zou de eis gesteld moeten worden dat de betrokkene waarschijnlijk op den duur professorabel wordt' (onderstreping van mij H.V.) De onderwijsbegroting bevestigt de indruk dat de percentuele toename van het aantal tijdelijke medewerkers in het kader staat van 'een aanzienlijke beperking van de uitgaven van het wetenschappelijk onderwijs' en van een aanpassing van het hoger onderwijs aan 'de verzadiging van de arbeidsmarkt'.

Ook het College van Bestuur van de V.U. praat over 'flexibele formatieverdeling' en over de bufferfunctie die tijdelijke medewerkers vervullen 'voor het geval dat een formatiereductie aan de orde is'. De Diskussie-nota toekomstig personeelsbeleid faculteit der Letteren ademt dezelfde geest. In de nota wordt voorgesteld de aan de faculteit ter beschikking staande formatieplaatsen slechts op tijdelijke basis aan de vakgroepen toe te wijzen. Ook wordt gedacht aan universitaire instructeurs die uitsluitend onderwijs geven.

WERK GROEP

Sedert vorig jaar juni hebben een aantal tijdelijke medewerkers zich verenigd in de "Werkgroep Wetenschappelijk Personeel in Tijdelijke Dienst". De Werkgroep stelt dat de verschillende nieuwe regelingen betreffende het tijdelijk medewerkerchap plaatsvinden vanuit de behoefte aan bezuiniging en niet vanuit de criteria voor een goed personeelsbeleid als zodanig. De verzwakking van de rechtspositie van de tijdelijke medewerkers en hun percentuele toename maken het mogelijk om centraal geplande bezuinigingen snel door te voeren. De Werkgroep is van mening dat het argument van flexibiliteit en doorstroming in het personeelsbestand ten behoeve van het niveau van wetenschappelijk onderzoek en onderwijs (dat ook in het rapport wordt gebruikt) ondeugdelijk is aangezien de doorstroming niet geldt voor degenen die de beslissingen over onder-

wijs en onderzoek nemen (vaste medewerkers, professoren, lectoren) De laatste groepering krijgt zelfs een sterkere positie.

De plannen van Klein hebben ook tot gevolg dat de eenheid van onderwijs en onderzoek snel aftakt; door de opmars van promotie-assistenten, zullen de onderwijstaken bijna uitsluitend terecht komen bij "seizoenonderwijzers" en vaste medewerkers.

Deze aftakeling zit ook impliciet in het rapport. Verburg stelde in de F.R. vergadering dat in het voorstel van de commissie men tijdelijke medewerkers zal aantrekken die van plan zijn binnen 4 jaar te promoveren. Vergelijk hierbij de norm van promotie of vergelijkbare prestatie voor een vaste aanstelling. In dit verband is het opvallend dat de onderwijservaring in het rapport zo weinig aandacht krijgt!

STUDENTEN

Het staat buiten kijf dat behalve de tijdelijke medewerkers ook de studenten grote nadelen zullen ondervinden van de hierboven geschetste ontwikkelingen. Een daling van het onderwijsniveau ligt voor de hand bij een procentuele toename van het aantal tijdelijke medewerkers die zich bovendien grotendeels met onderzoek (proefschrift) moeten bezighouden. Ook werkt het voorgestelde normenpakket (Praktijkervaring, weinig onderwijservaring) waarschijnlijk als een magneet op het 'afval uit het bedrijfsleven'. Het door Klein en het rapport gepropageerde personeelsbeleid is een handige foef om de democratisering op de universiteiten terug te draaien of tegen te houden.

De W.U.B. stelt immers dat minimaal de helft van het vakgroepbestuur moet bestaan uit hoogleraren, lectoren en vaste medewerkers. Verder kan verwacht worden dat het voor projectgroepen (zie het artikel "Studenten en Onderzoek") moeilijker zal worden om tijdelijke medewerkers als begeleider aan te trekken. De promotiedwang en de verzwakking van hun positie geven weinig reden tot optimisme.

De F.R. gaat zich eind mei wederom bezighouden met het rapport 'Normen Vaste Dienst'. De aanwezigheid van een aantal tijdelijke medewerkers en studenten lijkt mij niet overbodig.

H.V.

S.E.F.

- SEF - borrels, vanaf woensdag 14 mei om de 2 weken. Aanvang 16 uur, zaal 4275.

- Nieuwe boeken :

M. Fennema, Multinationale ondernemingen en de staat. Geuzenliederenboek n.a.v. de Bevrijding. Onderzoeksgids multinationale ondernemingen. Een handig boekje! Het bevat een uitgebreide lijst van informatiebronnen die men kan aanboren om gegevens te krijgen over multinationals.

propedeuse

De 46-puntenregeling is niet meer. De propedeuseraad heeft besloten een nieuwe examenregeling (voor de propedeuse) te ontwerpen. Als kernpunten van deze regeling kan men beschouwen: - geldigheidsduur voor een A-toets is 1½ en voor een B-toets 1 jaar. - er zijn vier mogelijkheden om een toets af te leggen (sept. dec. april. juni) - behaalde wiskunde- en boekhoudtoetsen blijven onbeperkt geldig. - de docent heeft de mogelijkheid om (op eigen verantwoordelijkheid) vrijstellingen te verlenen.

F R

BESLUITENLIJST

17 maart, 35e vergadering

De volgende motie (ingediend door ActieGroep Economen) is aangenomen: "De Faculteitsraad van de Faculteit der Economische Wetenschappen, bijeen in vergadering op 17 maart 1975, overwegende, dat haar vrijwillige poging de studie in de economie te herstructureren niet ten volle is geslaagd; overwegende, dat hieruit een studieduur van 4 1/3 jaar resulteerde, een selectieve propedeuse en een verschuiving van verschillende studieonderdelen, overwegende, dat het wenselijk is, dat de Faculteit in verantwoorde rust deze herstructurering kan evalueren en daar haar conclusies kan trekken, overwegende dat de Faculteitsraad reeds in een eerder besluit heeft vastgelegd dat de huidige, geherstructureerde studie een minimumopleiding is, spreekt zich uit vóór intrekking of amendering op grond van bovenstaande overwegingen van het wetsontwerp Herstructurering, brengt deze motie ter kennis van Minister van Onderwijs en Wetenschappen en de Tweede Kamer."

7 april, 36e vergadering

- het aantal studentleden van de Propedeuseraad wordt van 4 op 5 gebracht.
- de raad spreekt zich uit vóór het handhaven van het systeem van de tijdsverantwoording. Een nieuwe opzet van de formulieren en van de indeling in categorieën is in voorbereiding.

22 april, 37e vergadering

- Propedeusestudenten die geen Wiskunde 1 gedaan hebben, krijgen een aanvullende cursus wiskunde in de eerste semester die hen op het niveau brengt van ongeveer 60% van W1. Degenen die de aanvullende cursus volgen, mogen 1 1/3 jaar over hun propedeuse doen

John M. Blair

CHART 1 PRODUCTION OF CRUDE OIL
9 LEADING PRODUCING COUNTRIES 1950-73

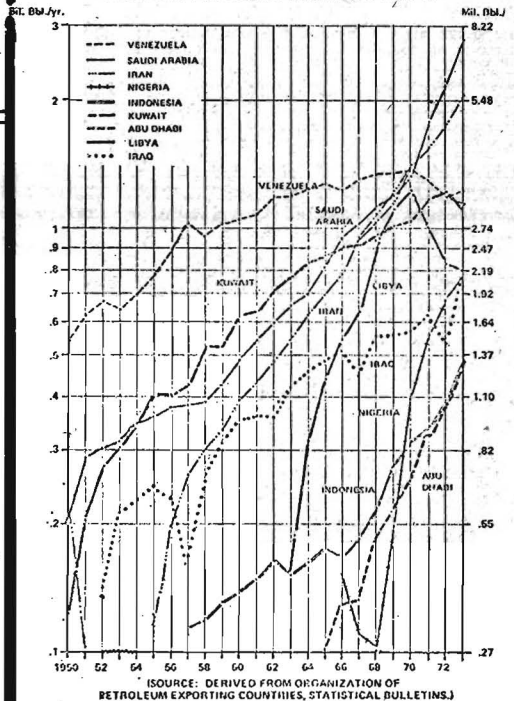
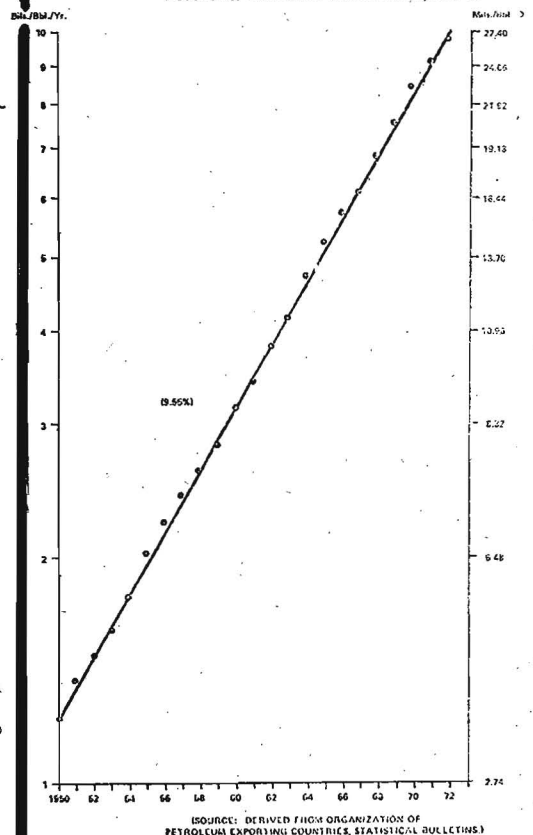

CHART 2
CRUDE OIL PRODUCTION
ACTUAL VS. ESTIMATED GROWTH RATE, 1950-72

opmerkingen over Blair

De eerste drie maanden van dit jaar werden, in staat gesteld door faculteit en ZWO, doorgebracht bij Dr. BLAIR, die doceert aan de universiteit van Zuid-Florida (U.S.A.). Deze universiteit ligt een 20 kilometer van het nabijgelegen Tampa. Deze stad onderscheidt zich niet van het streven, waarneembaar bij zichzelf respecterende Amerikaanse steden, de skyline, hoe dan ook, te laten domineren door een bankgebouw. De campus werd niet aangedaan door het openbaar vervoer, zodat auto's van isolement gewaarborgd zijn.

Waarom een bezoek aan een dergelijke instelling? De reeds genoemde BLAIR was de reden. Hij is werkzaam geweest als hoofd van de staf van de Amerikaanse Senaatscommissie voor Anti-trustzaken, en daarvoor bij de Federal Trade Commission (F.T.C.), een overheidsinstantie o.a. belast met het verrichten van bedrijfstakstudies. Begin van de jaren zestig werden door de Senaatscommissie hoorzittingen gehouden over o.a. de farmaceutische industrie. Bezig zijnde met een studie over deze bedrijfstak, is het door nemen van destijds gepubliceerd materiaal noodzakelijk. Als dat dan bestudeerd kan worden onder toezicht van de belangrijkste medewerker, wordt het een plezierige bezigheid.

Blair redigeerde tijdens zijn verblijf bij de F.T.C. het "The International Petroleum Cartel", nog immer een verplicht werk voor een ieder die de olieindustrie beter wil begrijpen. Dat allen, die aan dat rapport meegewerkt hebben, hetzij ontslagen, hetzij in rang verlaagd werden, zal daar misschien niet vreemd aan zijn. In zijn in 1972 verschenen "Economic Concentration" (1) laat Blair zijn licht schijnen op de gebeurtenissen die de laatste decennia in en buiten het bedrijfsleven hebben plaatsgevonden. Het door de Senaatscommissie verzamelde materiaal werd aan de vergetelheid ontrukkt en dient ter illustratie van BLAIR's stellingen. Het hoofdthema van het boek is de tendens, dat een immer groter deel van de industriële produktie door een geringer aantal ondernemingen wordt voortgebracht. Deze grote ondernemingen blijken noch efficiënt noch innovierend te werken. Het tegenovergestelde wordt waarschijnlijk geacht. De overheid speelt daarbij een concentratiebevorderende rol. De regulerende instanties worden na verloop van tijd gereguleerd door diegenen die gereguleerd zouden moeten worden.

In het laatste deel van "Economic Concentration" worden aanbevelingen gedaan, die er toe zouden kunnen leiden, dat de concurrentie meer in ere hersteld wordt. De overheid is de daarvoor aangewezen instantie. Dit laatste deel is niet erg in overeenstemming met de eerder gegeven analyse.

Sinds het verschijnen van "Economic Concentration" wordt door Blair gewerkt aan een boek over de olie-industrie. Onder de titel "The

Control of Oil" (2) zal het eind van dit jaar verschijnen. Het boek analyseert de ontwikkeling van de bedrijfstak gedurende de laatste 50 jaar. Uit een interview:

"They (de olie-industrie) have the most miraculous profit making machine ever conceived. You have to take your hat off to them for sheer brilliance, audacity and cleverness. Nobody has ever approached it." Blair reduceert het vermeende olietekort tot een geslaagde poging van de ondernemingen om hun rendementen tot een wat hoger peil op te voeren. Ten tijde van onlangs in de V.S. gehouden hearings (niet te vergelijken met het vraag- en antwoordspel van de Nederlandse parlementariërs, waarbij zowel de vragen als de antwoorden door de ondernemingen opgesteld worden) werd van ondernemingszijde verklaard dat de rendementen niet toereikend waren om de investeringen te kunnen waarborgen, en dat de prijsverhogingen tegen die achtergrond moeten worden gezien. Blair: "In 1967 when expenditures on exploration totaled only \$ 615 million (for the world petroleum industry), the expenditures for marketing amounted to \$ 7,8 billion." Dat de prijzen verhoogd moeten worden om de rendementen aan te kunnen passen, is dan ook terug te brengen tot een subsidieregeling van het publiek aan de oliemaatschappijen voor "unwise investments".

Een ander thema uit "The Control of Oil" is de noodzaak voor de olieproducenten er voor te zorgen dat de olie-produktie de consumptie niet overtreft. Is dat wel het geval, dan is er sprake van "distressed oil". En daar waar iets wat 10 c. kost verkocht wordt voor f 12,50, komt de prijs nogal snel onder druk. De olieproducerende landen en de olieondernemingen leven in perfecte symbiose. De produktie wordt gereguleerd door en via de zeven zusters, zoals de grote ondernemingen, die elkaar reeds een halve eeuw niet onvriendelijk bejegenen, worden genoemd. Een tweetal grafieken ter verduidelijking: de eerste geeft de werkelijke produktie in een aantal OPEC-landen gedurende de laatste 25 jaar weer. Naast landen, waar de produktie snel in omvang toenam, zijn er zoals Venezuela, rustige groeiers. Enige systematiek schijnt te ontbreken. Vervolgens de tweede grafiek: de jaarlijkse groei van de produktie van de 11 OPEC-leden samen blijkt nagenoeg dezelfde te zijn als de verwachte toename van de vraag. Ergens moet een en ander gecoördineerd zijn; Blair beschrijft hoe het reguleren plaats vindt.

Op Blair's colleges over ondernemingsgedragingen, waaronder de rol die de ondernemingen op inflatiegebied spelen, worden de recente Amerikaanse problemen geanalyseerd. Ford's energiepolitiek wordt bestempeld als een perfect zelfmoordplan. Verder wordt verduidelijkt dat de maatregelen genomen om de economie te stimuleren, niet de bedoelde

effecten konden opleveren in situaties waar de afzet met een 30 procent daarde terwijl de prijzen met een zelfde percentage toenamen. De situatie in de Amerikaanse autoindustrie laat dit zien.

Aan het einde van het verblijf werden bezoeken gebracht aan de Federal Trade Commission en Ralph Nader's studiecentrum. Iets over de F.T.C.. Deze organisatie had begin 1970 een uitgebreide studie aangekondigd over de farmaceutische industrie. Nagegaan zou worden waar de hoge rendementen van deze industrie (gedurende een lange reeks van jaren voert deze bedrijfstak Fortune's overzichten aan) vandaan komen. Me met dezelfde problematiek bezighoudend leek een gesprek gewenst. De F.T.C. bleek inmiddels geheel en al in handen van econometristen te zijn. Uitgebreid hield men zich bezig met de optimale allocatie van de eigen budgetten. Het farmacie-onderzoek was gereduceerd tot het testen van de correlatie tussen promotieactiviteiten en aantal marktdeelnemers. Alle gegevens waren vrijwillig door de ondernemingen afgestaan, hetgeen een der economen deed vermoeden dat het onderzoek wel eens niet al te belangwekkend zou kunnen zijn. De "correlationitis" waaraan de F.T.C. leed, vloeide voort uit een verlangen niet bij de universiteiten te willen achterblijven. Blair beschreef deze ziekte als volgt: "A dread disease whose symptoms are preoccupation with trivia, avoidance of anything controversial, frequent trips to the computer room and an attitude of bemused contempt toward all lesser mortals."

Een tweetal afsluitende opmerkingen: Galbraith, hij heeft er zijn beroep van gemaakt iets positiefs over nieuw verschenen boeken mee te delen zodat een ieder aanleiding vindt ze te kopen, merkte over Blair op: "There's nobody whose work I more admire". De andere is uit een bespreking van "Economic Concentration" (3): "Which surely is must reading for any economics student depending only on the more conventional wisdom of Paul Samuelson's Economics." Een opmerking, die na een drietal maanden Blair beluisterd te hebben, slechts onderstreept kan worden.

R. de Lange

(1) John M. Blair: Economic Concentration: Structure, Behavior and Public Policy, 1972.

(2) voorpublicatie in: John M. Blair: The Implementation of Oligopolistic Interdependence. International Oil: A Case Study, dec. 1974, A paper presented before the Association for Evolutionary Economics.

(3) Hobart Rowan in The Washington Post, June 14, 1972.

adviseur voor studenten

het gemak van een studentenrekening

de veiligheid van verzekerd zijn

de amro bank heeft alles wat de student nodig heeft

Studeren betekent zelfstandigheid. En zelfstandigheid wil zeggen dat er heel wat te regelen valt. Niet in de laatste plaats op financieel gebied.

De Amro bank kan u daarbij helpen met een aantal diensten die afgestemd zijn op de student. Zo zorgt o.a. de **Amro studentenrekening** voor de broodnodige duidelijkheid in uw financiële administratie. Uw toelage kan er op simpele wijze naar worden overgemaakt. U kunt er alle betalingen op verrichten. Bovendien heeft de studentenrekening een hogere rente, en dat is altijd meegenomen. En voor 't geval u eens wat meer wilt uitgeven dan u eigenlijk op uw rekening heeft staan? Wel, daar valt over te praten.

Zo bent u met de **Amro studenten-verzekeringen** beschermd tegen de financiële gevolgen van brand, diefstal, ziekte, ongevallen en wettelijke aansprakelijkheid. En de premie is aangepast aan uw beurs. Onze adviseur voor studenten kan u in financieel opzicht wegwijs maken en verwijzen naar de juiste instanties.

 amro bank houdt rekening met studenten

Hoe krijg je een wankel schuitje zeewaardig?

De heer Klant vergelijkt in zijn artikel 'Een wankel schuitje' (Rostra 37) de economische wetenschap met de natuurwetenschappen. Hij gaat in dit artikel ondermeer in op het verschil in werkelijkheidswaarde en toepasbaarheid tussen beide wetenschapsgebieden. Voorwaar een kwestie die iedere economiestudent uit het hart gegrepen moet zijn. Waarom kunnen natuurwetenschappers (excusez le mot) op basis van hun theorieën de prachtigste werktuigen bouwen, die nog werken ook en kunnen zij voorspellingen doen die uitkomen, terwijl wij ekonomen nog niet veel verder komen dan het publiceren van wat studies en theorieboeken? Het klinkt ietwat als een verontschuldiging wanneer de heer Klant in dit verband opmerkt dat "de orde in natuurkundige domeinen stabiel blijkt te zijn dan die in economische". Anders dan de heer Klant ben ik van mening dat de oorzaak gezocht moet worden in de methoden waarvan de ekonomen gebruik maken. Ik doel dan op het karakter van de theorievorming zoals die in de economische wetenschap plaats vindt. Economische analyses steunen op aannames omtrent het menselijk gedrag. Anders dan de natuurwetenschappelijke assumpties zijn deze economische assumpties echter veelal niet gebaseerd op directe observaties. Ze zijn uit de lucht geplukt, het produkt van "armchair reflexions" introspektie en gewoon gezond verstand. Op grond van dergelijke veelal onverifieerbare en soms zelfs met de werkelijkheid in tegenspraak zijnde aannames worden de prachtigste economische modellen gebouwd. Een pracht voorbeeld: nutsmaximaliserende (hoetoetst men dat?) konsumenten en volkomen concurrentie verisen beide niet alleen volkomen rationeel handelen maar ook helderzinnigheid. Ik vraag me af hoeveel helderziende konsumenten er in Nederland rondlopen. En dan blijf ik maar af van heilige huisjes als; algehele evenwichten, tâtonnement principes en geaggregeerde grootheden. In de natuurwetenschappen worden alle nieuwe feiten direkt getoetst aan het bestaande theoretische bouwwerk, dit wordt zo uitgebouwd en krijgt een steeds grotere geldigheid. In de economie blijkt steeds weer dat de nieuwe gegevens niet in overeenstemming zijn met de konklusies die uit de theorie volgen. Maar omdat men de oorspronkelijke aannames niet wil aanpassen moet men steeds meer irreële gedragsaannames toevoegen om het geheel consistent te houden met de oorspronkelijke assumpties. Het resultaat is dat de konklusies uit de theorie alleen gelden onder zeer bijzonder aannames. En toch wordt ons geleerd dat alleen via het bestaande theoretische stelsel het economische gedrag te beschrijven is. Iedere aankomend ekonoom moet zich weer door deze rijstebrijberg van gedachtenkonstrukties heeneten. Wie van ons heeft niet zitten zuchten als de abstraktie maar niet wilde afnemen, als de realiteit maar niet in zicht wilde komen?

De heer Klant merkt op dat ook de natuurwetenschappers gebruik maken van de gedachtenexperiment. Hij vergelijkt de valwet van Galilei met een tweesektoren-ekonomie. Toch bestaat er wel een verschil tussen een experiment waarin men uitgaat van de werkelijkheid en daarin van één faktor abstraheert (de remmende werking van een gasmengsel) en een experiment waarin men uitgaat van alleen maar abstrakties want meer is een twee sektoren model niet.

Ik ben niet de eerste die wijst op de bijzonder zwakke empirische onderbouw van onze wetenschap. Maar is het niet wat al te makkelijk omdat te wijten aan een instabiele orde? Laten we de vergelijking met de natuurwetenschappen doortrekken. De grote empirische kennis van de natuurkunde is namelijk ook niet uit de lucht komen vallen. In de loop der tijden heeft de fysika een enorme ontwikkeling doorgemaakt. Al duizenden jaren onderzochten de "natuurkundigen" de natuurverschijnselen. Pas na duizenden jaren sterrenkijken, was er een observator (Tycho Brahé) die het systeem zodanig wist te beschrijven dat andere geniale geesten als Kepler en Newton op grond van zijn observaties hun baanbrekende theoretische werk konden verrichten. Volgens een schatting van Phelps Brown is onze kennis van relevante feiten op ekonomies gebied veel kleiner dan de feitenkennis die aanwezig was toen bijvoorbeeld de fysika rond 1700 gematematiseerd werd.¹⁾ Daarom is het voorlopig nog de vraag of de economische orde werkelijk zo instabiel is. Ik vrees dat er gewoon nog geen ekonomische observator geweest is die in staat was de klassifikatie aan te brengen die het gehele systeem opeens stabiel doet blijken. En daarom moeten we ons nog maar behelpen met "armchair reflexions". En op grond van dergelijke primitieve empiries ontoetsbare en of irrelevante aannames worden oogverblindende gebouwen van geavanceerde wiskunde opgetrokken. De ekonomische theorie is overladen met modellen waarin prijzen, spaarquotes, produktievolumenta investeringen e.d. worden verklaard uit produktie-, konsumptiefunkties en andere strukturele verbanden. De parameters van deze funkties worden dan gegeven verondersteld. In plaats van te onderzoeken hoe het feitelijk verloop van deze kurves is, proberen andere ekonomen die parameters weer te schatten uit grootheden als prijzen, produktie-investeringen etcetera. Dit doet me erg denken aan een vorm van cirkel redeneren of geestelijke inteelt of aan de franse tekkel van Haavelmo, die zich eerst om een boom wendt, daarna zijn poot wil oplichten, maar nog net op tijd met enig afgrijzen zegt: "Ah c'est moi"

Daarom zou ik willen pleiten voor meer "observerend" onderzoek in onze wetenschap. Zolang het elementaire begrip ontbreekt, hoe de ekonomie nu eigenlijk werkt is het zinloos nog meer verfijningen aan te brengen in de mo-

Dit keer zijn de geplande bijdragen van onze staf er helaas niet, ondanks de gedane toezeggingen. Het initiatief van ROSTRA om een discussie op gang te brengen dreigt te verzanden door gebrek aan medewerking, die juist nodig is om aan het vaak geuite bezwaar van eenzijdigheid van het blad tegemoet te komen. De redactie hoopt dan ook dat er voor het volgende nummer wel iets van de staf binnenkomt. Gelukkig hebben er wel studenten gereageerd. Twee bijdragen zijn in dit nummer opgenomen. Het stuk van Jos Smit is wegens ruimtegebrek bekort.

dellen. Er moet gezocht worden naar meer essentiële data. We hebben niets aan data die dagelijks veranderen. Ik wil dus pleiten voor meer aandacht voor het feitelijk ekonomische gedrag. In plaats van produktiefunkties zou men eerst eens de technische kant van het produktieproces moeten onderzoeken. En in plaats van de konsumptiefunktie zou men de karakteristiek van de konsumptiebeslissing kunnen onderzoeken. Het is voorspelbaar dat we dan als ekonomen op andere wetenschapsterreinen terecht komen. Economische data en de veranderingen daarin zijn het resultaat van sociale, kulturele, politieke, historische en ekonomische ontwikkelingen. Zeer terecht beschouwt de heer Klant de ekonomie als een problemen-genealogie. Ik wil daar dan aan toevoegen dat de ekonomie niet langer moet onderzoeken op welke probleemgebieden zijn hulpmiddelen toepasbaar zijn. De ekonomie moet zoeken naar hulpmiddelen, desnoods geleend uit andere wetenschapsgebieden, die bruikbaar zijn om de ekonomische problemen op te lossen.

We stuiten dan op de weerstand die onder veel ekonomen leeft tegen de empirie en tegen invloeden uit andere wetenschapsgebieden. Een voorbeeld is de weerstand ook aan onze fakulteit, tegen de psychologische ekonomie (Katona, Campbell, Zahn en hun subjektieve ekonomische indikatoren) Het lijkt soms wel of empirie voor ekonomen iets minderwaardigs is. Toch kan men abstraheren zoveel men wil, tot nu toe zijn de echte ontdekkingen altijd nog van de basis gekomen. Geleerden als Brahé, Linnéus en Darwin die de 'stabiele faktor' in een systeem ontdekten, waren niet voor niets echte veldonderzoekers met een grote liefde voor hun onderzoeksterrein. Niet alleen abstrakt denken, maar ook observeren en beschrijven is moeilijk. Er is veel geduld, veel denkwerk en veel inzicht nodig om te komen tot een betere, bruikbaarere klassifikatie der ekonomische verschijnselen. Misschien dat we met meer probleemgerichte ekonomen kunnen komen tot zo'n indeling, waarin gedragsrelaties voorkomen die wel overeenstemmen met de werkelijkheid. Misschien dat we daarna via modellen, gebaseerd op zulke meer reële gedragsrelaties, de kloof tussen ekonomische theorie en praktijk kunnen dichten. Ik denk dan meteen aan de inbouw van grootheden als, macht, onzekerheid en verwachtingen. Zo zouden we misschien de oplossingen kunnen aangeven voor de vele ekonomische problemen van deze tijd. Problemen waar we nu geen antwoord op hebben. En dan is ons wankel schuitje eindelijk tot een zeewaardig schip omgebouwd.

Peter van der Wel

¹⁾ E.H. Phelps Brown in "The underdevelopment of economics" Economic Journal 1972 pagina 1-10

De onmacht van een woordenbrij

In het artikel van Ekko van Ierland komt op een gegeven moment de falsifieerbaarheid om de hoek kijken. De falsifieerbaarheid wordt beïnvloed door het definitie-syndroom: men zal en moet alles definiëren, anders weet men niet waar men over praat. Een definitie van een WERKELIJKE gebeurtenis of een WERKELIJKE zaak is onhanteerbaar, onmogelijk en onvolledig. Dat wil zeggen: daar waar men definities aantreft, wordt een schijn van wetenschappelijkheid gegeven. Wel kan men proberen een omschrijving te vinden om zo tot een "functionele definitie" te komen; men gaat zaken en gebeurtenissen definiëren door hun functie weer te geven. Voor de falsifieerbaarheid is de HUIDIGE functie, d.w.z. op het moment van waarneming, van belang. Men mag echter niet vergeten dat de huidige functie niet los gezien mag worden van de voorafgaande en zelfs van de nog te volgen functies. Dit is het historisch karakter in de tijd. I. De functie kan niet alleen niet los gezien worden van haar eigen functie in de tijd, maar dient ook gezien te worden in het licht van het historische karakter van andere zaken en gebeurtenissen. D.w.z. behalve beïnvloeding binnen het begrip "tijd" is er ook beïnvloeding binnen het universum van alle gebeurtenissen en zaken. Aangezien een zaak dan wel gebeurtenis voornamelijk in hun specifieke karakter tot ons komen, mag men stellen: iets is wat het niet is. (tegenover wat het niet is, verkrijgt een zaak of gebeurtenis haar specifieke karakter).

II. Zowel dat wat we trachten te omschrijven als dat wat niet is, kan alleen als zodanig bestaan doordat er nergens in het menselijk hersenvermogen een registratie van bestaat. Waarom is deze prikkel zo belangrijk? Het blijkt dat waarnemingen in hun geheel (in hun verband dus) geregistreerd worden; d.w.z. niet alleen de gebeurtenissen sec, maar ook de gevoelens, gedachten, etc., die het opriep. Deze waarnemingen worden later in hun geheel weer doorgegeven. Uit bovenstaande blijkt dat men geen onbevagen of waarde vrije wetenschap kan beoefenen. Uit I. volgt namelijk dat we een keus moeten maken. Kiezen we voor het één, dan wijzen we datgene wat het niet is, af. Een keuze is altijd subjectief. Uit II. blijkt dat men bij beschrijving van de werkelijkheid, altijd voorafgaande gebeurtenissen projecteert. Zodra men iets wil gaan beschrijven, treedt er een herkenningproces in werking, waarbij vroegere ervaringen zeer zeker opnieuw worden ervaren.

Ekko van Ierland schijnt verbaasd te zijn dat er een oratie gehouden kan worden over "Wat is economie?", zonder begrippen als macht, onderdrukking of uitbuiting te noemen. (ROSTRA 36 blz. 10) Dit is helemaal niet zo vreemd, het vloeit namelijk voort uit de positie waar de economische wetenschap (maar dit geldt ook voor vele andere wetenschappen) steeds maar

naar toe gegroeid is. Zij heeft namelijk de oorspronkelijke situatie (de band met de mensen) steeds meer verlaten. Was het vroeger zo dat de economie er door de mensen was, tegenwoordig kan men beter stellen: De economie is er ondanks de mensen. Zij is uitgegroeid tot een zelfstandig geheel, waarbij de mens niet meer centraal staat. Men is aan het stoeien met theorieën, veronderstellingen etc., welke hun maatschappelijke relevantie allang verloren hebben. Het is door de afwezigheid van aanpassingsvermogen dat de economische wetenschap een onmachtig begrippenapparaat is geworden. Werkend met verouderde en onjuiste theorieën probeert men de huidige situatie te begrijpen en te verklaren.

Dan zijn er nog de zg. data, een soort van verrijnde ceteris paribus clause. Het is ongelooflijk dat er een theorie dan wel een zichzelf respecterende wetenschap is, die van dit soort "achterdeuren" gebruik maakt. Men ontkennt dan de wederzijdse beïnvloeding welke van de data en de economie uitgaat. Het is niet allen zo dat data een raamwerk verschaffen waarbinnen de economie haar werk kan verrichten, maar ook zo dat de wortels van de data eng verstrengeld zijn met die der economie. Het vasthouden aan data staat vrijwel gelijk aan het verleggen van het werkkterrein van de economen van de realiteit naar het "betere huiskamerwerk".

Tot slot nog iets over een hypothese die vandaag de dag veel gebruikt wordt. De hypothese: "Er wordt rationeel gehandeld". Zij is belangrijk omdat de meest prachtige theorieën uitgaan van deze hypothese. Dat men echter de hypothese vergeet te toetsen op haar relevantie, is een euvel dat weinigen interesseert. De mens handelt niet rationeel. Rationeel handelen is alleen mogelijk als men een volledig open keuze heeft. Dit is in het normale leven niet mogelijk. Men heeft namelijk o.a. te maken met zeden, ervaringen, wetten, beperkingen e.d. Verder is er ook nog het versluierend begrippenapparaat en de meeste, zo niet alle individuen kennen wel hun innerlijke tegenstrijdigheden. Kort resumerend: Uit een vergelijking tussen realiteit en economische wetenschap blijkt de onmogelijkheid waarmee de huidige theorie behept is. Het gemis aan een degelijke methode; de ontkenning van het wederzijdsbeïnvloedingsprincipe; het niet kunnen of willen verklaren van huidige problemen als uitbuiting; het gebruik van de data welke iedere maatschappelijke relevantie aan een uitspraak onmogelijk maaakt; hypothesen die niet consequent getoetst worden etc.etc.

Al met al zaken, die indier geen verbetering in gebracht wordt de economie steeds meer zal doen vervallen in de onmacht van een woordenbrij. Zij verwijderd zich steeds meer van haar oorsprong: de mens.

Jos Smit
eerstejaars.

JAARBOEK

Het Economisch- en Sociaal-Historisch Jaarboek-1974 is verschenen. Ruim 350 bladzijden. Ik meen, dat er aanleiding is voor deze publicatie enige aandacht te vragen. Het Jaarboek geniet in de kringen van onze Faculteit geen grote bekendheid. Er is ook nooit veel reclame voor gemaakt. Maar laat ik nu dan eens de lof van het Jaarboek verkondigen.

Het is een uitgave van de Vereniging "Het Nederlands Economisch-Historisch Archief" (NEHA), dat in 1914 werd opgericht. De Vereniging stelt de Economisch-Historische Bibliotheek beschikbaar voor onderzoek op economisch- en sociaal-historisch gebied. In deze bibliotheek bevinden zich ongeveer 65.000 werken, waaronder zeer zeldzame. Verleden jaar maakten ongeveer 2300 personen van haar diensten gebruik, in hoofdzakelijk studenten. Onder de bezoekers bevonden zich ook veel buitenlanders: de bibliotheek is internationaal bekend.

Nu het Jaarboek. Een overzicht van de bijdragen. Prof. Joh. de Vries (Tilburg) begint met "De stand der bedrijfs geschiedenis in Nederland". Vervolgens Dr. Th. P. M. de Jong, "Van wie is de geschiedenis?". Hij behandelt de problemen die rijzen bij het schrijven van gedenkboeken, vooral de relatie opdrachtgever-opdrachtnemer. Dr. P. C. Emmer schrijft over de illegale slavenhandel in de negentiende eeuw. Daarna komt Prof. J. A. de Jonge (VU) aan bod met een fraai artikel over "Delft in de negentiende eeuw, van 'stille netten' plaats tot een centrum van industrie". Prof. Brugmans vervolgt met "Het raadsel van de lange golven", waarin hij een belangwekkende beschouwing geeft over de Kondratieff. Drs. A. Luysterberg sluit de rij met een verhandeling over "Gedwongen winkelniering in Noord-Brabant, 1870-1920". Als eerste heeft zij het effect van de gedwongen winkelniering op de prijzen der winkelwaren berekend. Zij constateert dat de arbeiders daarvoor in de patroonwinkels ongeveer 15% meer moesten betalen dan elders.

Uiteraard is in het bovenstaande slechts summier aan de inhoud van het Jaarboek getipt. Tot slot zij erop gewezen dat onze Faculteit in het Jaarboek een mogelijkheid bezit tot publicatie van onderzoeksresultaten, niet alleen van het wetenschappelijk corps, maar ook van studenten (scripties, werkstukken). Men dient niet uit het oog te verliezen dat er in de economische geschiedenis een duidelijk element van toegepaste theoretische economie en bedrijfseconomie aanwezig is. Daarvoor in aanmerking komende resultaten van onderzoekingen kunnen zeker in het Jaarboek worden geplaatst.

Dr. J. H. v. Stuijvenberg

Het Jaarboek kan men in de boekhandel verkrijgen voor f88.- Men kan echter ook lid worden van de Vereniging Het Ned. Econ.-Hist. Archief, momenteel voor f35.- per jaar. Men krijgt het Jaarboek dan toegezonden. Aanmelding bij de Econ. Hist. Bibliotheek, Herengracht 218-220, Amsterdam.

de universiteit in oorlogstijd

In het februarinummer (nr. 36) van ROSTRA is aandacht besteed aan de situatie in Nederland in de jaren '40-'45 tot aan de februaristaking in 1941. Op onze faculteit is voorts op initiatief van de Aktiegroep Economie een 5 mei-comité opgericht dat een tentoonstelling in de kantine heeft georganiseerd over de bezettingsjaren in het kader van dertig jaar bevrijding van het Fascisme. In dit artikel wordt speciaal aandacht besteed aan de situatie op de Universiteit en de Faculteit. Hoe was de houding van de studenten en docenten? Wat waren de plannen voor na de oorlog? Allereerst is het van belang te weten hoe de Duitse bezettingspolitiek was en de internationale situatie.

"Wat waren de grote lijnen van de Duitse onderwijspolitiek? De opzet was, het onderwijs langzaam te nationaliseren en te nazificeren; maar zo dat het in het kader van het openbare leven zonder uiterlijke stoornis zou verlopen. De oorlog werd toch gewonnen en men had de tijd. In deze opzet pasten de bijzondere universiteiten slecht. Schwartz was er dan ook sterk tegen. De VERSTAATLICHUNG bestond o.a. hieruit, dat aan een man, die direkt onder het departement stond een grote macht en verantwoordelijkheid over en voor de universiteiten werd verleend. De nazificering vond plaats door het creëren van nieuwe leerstoelen, het opvullen van vacatures met betrouwbare elementen; het verwijderen van Joden en het elimineren van HETZER. Met de inhoud van het onderwijs hield men zich weinig bezig. (In het begin van de oorlog werd echter wel verboden de relativiteitstheorie van de jood Einstein te doceren.) Au fond wensten de Duitsers het onderwijs open te houden. De nazificering riep echter hevige reacties op en bovendien werd de aanvankelijke wens doorkruist de kerende oorlogskans, het gebrek aan arbeidskrachten in Duitsland en de daaruit voortvloeiende terreur en deportaties. Het onderwijs doorstond dit niet." (T)

Eind 1942 bereikte de oorlog een keerpunt m.b.t. de militaire situatie. Na zware inspanningen van de Sowjet-Unie werden de Duitsers uit Rusland teruggeslagen. Amerika werd betrokken bij de oorlog tegen Duitsland en Japan. In deze situatie werd het optreden van de Duitsers in bezet gebied grimmiger. Het verzet werd voortdurend sterker, de Duitse represailles harder. Jodenvervolgung en Arbeitseinsatz teisterden de Nederlandse bevolking. De aanpassingspolitiek die in de eerste oorlogsjaren nog gepropageerd werd door de Nederlandse Unie en toegelaten door de regering in ballingschap in Londen verloor iedere basis onder de bevolking en werd een fiasco.

De situatie aan de Universiteit
Aanvankelijk was het moeilijk aanpassing te onderscheiden van steun aan de Nazi-politiek. Maar de maat-

regelen werden allengs repressiever en racistischer. Na het ontslag van joodse docenten volgde een numerus clausus voor joodse studenten in feb. 1941, in aug. werd het leidersbeginsel aan de Universiteiten ingevoerd, in sept. werd de toelating van joodse eerste- en tweedejaarsstudenten verboden, in oktober mochten joodse studenten geen lid meer zijn van (studenten) verenigingen. Begin 1942 worden "Hetzer" (anti-fascistische docenten) ontslagen of geïnterneerd na een bomaanslag in het gebouw van het "Studentenfront", door steeds meer ontslagen werd de Universiteit genazificeerd. In sept. 1942 wordt een verplichte arbeidsdienst voor eerstejaars ingevoerd, eind '42 wordt het Apitz-plan uitgedacht, wat inhield dat vóór 1 jan. 1943 45.000 arbeidskrachten naar Duitsland moesten, van wie 8000 "faulpelzende Plutokratensöhne" (d.i. studenten). Na sabotering van de effectuering werden in begin '43 overal razzia's gehouden (in de U.B., collegezalen enz.), er werden 230 Amsterdamse studenten gegrepen en naar Vught gedeporteerd. Maart '43 moest de loyaliteitsverklaring worden ondertekend, anders werden de gevangenen genomen studenten niet vrijgelaten en mocht men niet studeren. Na massale weigering werden weer grote razzia's gehouden, onder chantage van plicht tot verantwoordelijkheid van de ouders van studenten, werd men gedwongen zich aan te melden, vervolgens werd men geïnterneerd, niet vrijgelaten, maar gedwongen in de Duitse oorlogsindustrie te werken. Eind 1943 lag de Universiteit vrijwel volledig lam.

Studentenverzet

Mei 1940 werden NSB-leden uit de studentenverenigingen verwijderd. Eind 1940 ontstonden de eerste illegale bladen van studenten. De Geus onder studenten kwam uit Leiden, De Vrije Katheder uit Amsterdam en was communistisch georiënteerd. Deze bladen riepen voortdurend op tot verzet tegen de Duitse maatregelen. 6 april 1941 werd Propria Cures verboden vanwege anti-Duitse artikelen. Toen joodse studenten geen lid meer mochten worden van de verenigingen (oct. '41), hieven alle verenigingen zich op. Vooral het Amsterdams Studenten Corps had een actief aandeel in het verzet. Eén van iedere 10 Corpsleden kwam om in de oorlog. Op 16 dec. 1942 stakten de studenten in Amsterdam. De Vrije Katheder: "Onder de leuze: "Weg met Mussert! De studenten staken" zijn de studenten der Utrechtse Universiteit d. 15 dec. tot staking overgegaan, waarbij tevens opgeroepen werd alle academische werkzaamheden neer te leggen. Op dezelfde dag stakten ook de studenten aan de Landbouwhogeschool te Wageningen en de R.K. Universiteit te Nijmegen. Vandaag zijn ook de studenten der G.U. van Amsterdam tot staking overgegaan. Dit is het antwoord op de benoeming van Mussert tot "Leider van het volk", de plannen der Duitse bezetting om studenten voor werk in Duitsland op te eisen en op de dreigende conscriptie! Van de studenten in Amsterdam weigerde 80% de loyaliteitsverklaring te ondertekenen. De studenten in Amsterdam zijn pas in een zeer laat stadium tot staking overgegaan i.t.t. Delft en Leiden. Oorzaken daarvan waren o.a. de onoverzichtelijke studentenwereld

MANIFEST

aan de Amsterdamsche Studenten

Ondergetekenden zijn van oordeel:

- dat er een grote verbroekeling heerste in de vroegere studentenmaatschappij ten gevolge van de tegenstelling tussen de exclusieve groepen, die zeer actief waren en de rest, die daardoor geen initiatief kon of wilde tonen, zodat slechts weinigen aan een echt studentenleven deelnamen;
- dat de bestaande gezelligheidsverenigingen op dit gebied geen oplossing kunnen brengen, zodat er naast deze verenigingen behoefte is aan een overkoepelend lichaam;
- dat tengevolge van de spoedig te verwachten hervatting van het universitaire leven, nu het ogenblik aangebroken is om een verandering in deze toestand te brengen;
- dat hierbij geprofiteerd kan worden van het saamhorigheidsgevoel der studenten, ontstaan uit het gemeenschappelijk verzet tegen den bezetter.

Zij gaan hierom over tot de oprichting van de

ALGEMENE STUDENTEN VERENIGING AMSTERDAM

zoals nader omschreven is in haar statuten, opdat deze vereniging zich belast met de behartiging van die belangen, die alle studenten gemeen hebben, en in het bijzonder met de organisatie van:

- Universitaire Gezondheids Zorg,
- Mensa Academica,
- Studententehuis,
- Huisvestingsbemiddeling,
- Faculteitsverenigingen,
- Bemiddeling bij Studiebeurzen,
- Universitaire Conferenties,
- Interfacultaire Lezingen,
- Boekenbeurs,
- Sport-, Muziek-, Tonselverenigingen.

Het is wenselijk, dat iedere student hieraan deelneemt, teneinde hierdoor tot een jaarlijk academisch te kunnen uitgroeien en zodoende later voorbereid te zijn op de toekomstige taak in de maatschappij.

Uit de oprichters is voorlopig het volgende bestuur samengesteld:

H. von Saher, praeses,
Mej. W. Bexterman, vice-praeses,
H. Baas, ab-actis,

T. Stuyt, quaestor,
W. Hey, commissaris I,
J. Haak, commissaris II.

Verkiezingen zullen zo spoedig mogelijk gehouden worden.

Wij roepen U hierbij allen op. Uw instemming te betuigen en U als voorlopig lid op te geven aan ons secretariaat, Oudemanshuispoort 4.

Het Manifest aan de Amsterdamsche studenten zoals het gepubliceerd werd in de eerste na-oorlogse editie van P.C. (Marx-archieef)

in A'dam, waar meer dan 50% geen lid van een vereniging was en veel spoorstudenten waren. Het was daarom moeilijk algemene stakingen voor te bereiden. Daardoor ook maakten de georganiseerde studenten zich te veel afhankelijk van de houding van de docenten. Een zeer kwalijke rol in deze heeft de toenmalige rector-magnificus Brouwer gespeeld, die de studenten vervroegd op vakantie stuurde toen acties dreigden na het ontslag van joodse docenten. Later werden de studenten door Brouwer afgehouden van acties tegen de numerus clausus van joodse studenten en in feb. '42 na het ontslag van de "Hetzer". Veertig leidende studenten in de faculteitsverenigingen schreven tenslotte Brouwer een open brief, waarin zijn beleid scherp werd afgekeurd. De studenten wisten nu echter dat zij op eigen kracht moesten vertrouwen.

De Economische Faculteit

In onze studiegids staat over de geschiedenis van onze faculteit (blz.4): "Op de moeilijke bezettingsjaren zal niet worden ingegaan". Dat is een ernstige omissie. Hier zal getracht worden de situatie aan de faculteit te schetsen.

Van de docenten zijn zware offers gevraagd. In 1940 waren er 17 docenten (o.w. 9 hoogleraren) aan de faculteit verbonden. De Joodse docenten Frijda (hoogleraar sociale economie), v.Zanten (statistiek) en Kleerekoper (wisk.ec.) werden eind 1940 ontslagen. Van hen wist slechts Dr.Kleerekoper de oorlog te overleven.

In september 1940 werd Prof.Verzijl ontslagen, die volkenrecht doceerde. Hij werd als gijzelaar naar Buchenwald vervoerd. Maart '42 werd Prof. Posthumus (ec.gesch.) ontslagen. Beiden hadden een openlijke anti-fascistische houding getoond.

Na de razzia's en de plicht tot ondertekening van de loyaliteitsverklaring weigerden de hoogleraren Limperg (bedr.ec.) en Schrieke (volkenkunde) te doceren. Zij doken onder en werden ontslagen. De overige hoogleraren vertoonden zich niet meer op de faculteit, omdat zij privaatsocent waren of omdat zij qua werk niet aan de universiteit gebonden waren.

De lectoren Hennipman en v.d.Schroeff verzorgden het onderwijs in de bedrijfseconomie en de sociale economie. Zij hielden af en toe een spreekuur. Een vijftigtal ondertekenaars wilde nog college volgen. De Geus meldt (7 dec.'43): "In de E.F. worden geen colleges of privatissima gegeven. Op een der spreekuren die wel gehouden werden, hieven enige tekenaars een spreekkoor aan: "Wij willen college!". Op stopzetting van het onderwijs stonden zware represailles. Op Limperg en Schrieke was het standrecht van toepassing.

Na de kerstvacantie sloten de juridische en economische faculteit. Prof.Adriani (bel.recht) doceerde niet meer, Hennipman en v.d.Schroeff stopten het onderwijs. Zij wilden niet doceren aan tekenaars en doken onder. Hun studenten hielpen hen aan onderduikadressen, bonkaarten enz.. Hun gezinnen kregen terstond bezoek van de Sicherheitspolizei. Vrouwen en kinderen werden gevangen gezet in Scheveningen (Hennipman) of naar Vught geïnterneerd (v.d.Schroeff). Ook tegen het gezin van Limperg werden represaillemaatregelen genomen. De inboedels van hun huizen werden vernietigd of weggevoerd naar Duitsland. De zoon van Limperg was het jaar daarvoor gefusilleerd vanwege zijn aandeel in de aanslag op het bevolkingsregister.

Uiteindelijk werd de E.F. genazificeerd. De NSB-ers Groeneveld en Loo-

huis werden docenten. De studenten Dreesmann, Klant en Venekamp weigerden de loyaliteitsverklaring te ondertekenen en onderbraken hun studie. De jonge doctorandi Goedhart, Jongman en v.Stuyvenberg en de latere faculteitsambtenaar mr.Balhuizen kwamen de oorlog door op het instituut voor de Gemachtigde voor de Prijzen, na de oorlog het Directoraat-Generaal voor de Prijzen. Voorts valt nog te vermelden dat de economisch directeur van de Omroep, de latere hoogleraar Haccôu, in Hilversum een spionagelijng Berlijn-Hilversum-Londen leidde. Hij werd echter aangebracht door zijn secretaresse, ontslagen, maar sloeg niet door.

Eenheid

In 1943, toen ieder jaar de bevrijding verwacht werd, begon men te denken aan de toekomst. (zie hiervoor ook Folia-eind mei). In de Geus en de Vrije Katheder werden artikelen opgenomen over de vorming van een Algemene Studenten Vereniging (ASV), die zowel studiebelangen als materiële belangen moest behartigen. Iedere student moest lid kunnen worden van deze overkoepelende studentenorganisatie. Uit deze discussies resulteerde de oprichting van de ASVA (25 mei 1945) en de Civitas. De waarde van een goede organisatie werd in de oorlog als een dringende noodzaak gevoeld. Die organisatie is na de oorlog verder uitgebouwd. Hierover zal eind mei nog een tentoonstelling georganiseerd worden door de ASVA in het kader van het 30-jarig bestaan van deze vereniging.

A.S.

(1) Uit: Geschiedenis van het Amsterdamsche Studentenleven 1932-1962, ASC, Amsterdam, 1962.
Andere bronnen: De Geus onder Studenten, De Vrije Katheder.

ROND/UIT DE RAAD

Onlangs, op zestien december j.l. was de zogenoemde "kwestie economische sociologie" in de fakulteitsraad aan de orde. Reden hiervan was dat prof. Zahn, voorzitter van deze vakgroep, de behoefte voelde zich te distantiëren van de wetenschappelijke opvattingen van zijn hoofdmedewerker. De vorm die prof. Zahn koos om te voorzien in zijn behoefte was een verzoek aan de fakulteitsraad om een besluit van de vakgroep, waarbij dr. Carchedi bevoegdheid verkreeg om tentamens af te nemen, ter vernietiging door de fakulteitsraad voor te dragen (deze bevoegdheid heeft een voorzitter van een vakgroep). In de discussie in de fakulteitsraad bleek dat men niet verantwoordelijk is als voorzitter van een vakgroep voor de wetenschapsopvatting van leden van die vakgroep alsmede dat medewerkers in vaste dienst de tentamenbevoegdheid van rechtswege hebben.

Een deel van de correspondentie over deze zaak had prof. Zahn naar de Stichting Onbevangen Wetenschapsbeoefening gezonden. Een stichting die, zoals prof. Klant in de fakulteitsraad opmerkte, in de wandelgangen van het Maupoleum de Mariastichting wordt genoemd.

Opnieuw vraagt prof. Zahn vernietiging van een aantal besluiten van de vakgroep Economische Sociologie:

1° dat medewerkers in vaste dienst tentamens mogen afnemen
2° dat de onderwijstaken dienen te rouleren (ook voor het hoorcollege). De zaak van de tentamens lijkt reeds op zestien december afdoende geregeld te zijn. Het rouleren van de onderwijstaken acht prof. Zahn ongewenst daar studenten met name op het hoorcollege de hoogleraar als docent en wetenschapsman kunnen leren kennen. Tevens meent prof. Zahn dat de college stof van dr. Carchedi qua inhoud samenstelling en presentatie niet aan de eisen voor een inleidend college voldoet. Deze laatste opvatting van prof. Zahn wordt zeker niet gedeeld door studenten die het college bij dr. Carchedi het afgelopen jaar gevolgd hebben, integendeel zij spraken in een brief aan de fakulteitsraad hun waardering uit voor de wijze waarop dr. Carchedi het college gaf. Naast het feit dat dr. Carchedi enkele jaren geleden door prof. Zahn is voorgedragen om in vaste dienst benoemd te worden is dr. Carchedi met name in het buitenland bekend vanwege zijn publikaties in de economische sociologie.

Wat betreft het rouleren van de onderwijstaken, men kan zeker stellen dat de hoogleraar nog een belangrijke plaats inneemt bij onderwijs en onderzoek. Echter de plaats van de hoog-

leraar is zeker niet meer die van de solistische leerstoelbekleder, waaraan de rol van medewerkers ondergeschikt is. Dat studenten aan onze fakulteit niet in de vakgroepen vertegenwoordigd zijn en dat de positie van medewerkers in tijdelijke dienst ook in de vakgroep nog steeds slechter is dan die van medewerkers in vaste dienst neemt niet weg dat het onderwijs en onderzoek een collectieve zaak is en geen individuele. Ook in de Memorie van Toelichting bij de W.U.B. wordt erkend dat onderwijs en onderzoek in de eerste plaats een zaak is van een collectief.

Voor de vakgroep Economische Sociologie komt daar nog bij dat niet elk lid van deze vakgroep dezelfde opvatting over dit vak heeft en juist dit schept de mogelijkheid om studenten een veelzijdig studieprogramma aan te bieden.

Wiens van Asselt

Nieuwe Formatieverdeling

onderzoek als sluitpost

DALING FORMATIE

Het strakke personeelstoewijzingsbeleid dat de regering hanteert t.o.v. de universiteiten heeft ook z'n gevolgen voor onze fakulteit. Volgens de laatste prognose moet de personeelsformatie aan onze fakulteit in de komende 5 jaar van 151 tot 141 teruggebracht worden. Deze inkrimping moet gerealiseerd worden door het inleveren van 2 formatieplaatsen per jaar.

NORMEN VOOR FORMATIEVERDELING

Voor de verdeling van de formatieplaatsen over de diverse vakgroepen waren nog nooit 'harde' normen ontwikkeld. Zolang de formatie groeide kon men door onderling overleg en met behulp van weinig doorwrochte normen tot oplossingen komen. Dit lukte niet meer toen het personeelsbestand ingekrompen moest worden. Een aantal bedreigde vakgroepen voelde zich niet recht het slachtoffer van willekeur. Het faculteitsbestuur werd toen gedwongen om meer doordachte en hardere normen op te stellen, die een zoveel mogelijk gelijke behandeling van de vakgroepen zouden garanderen.

Een harde norm is het meest objectieve criterium, doordat hij uitgaat van kwantitatieve en verifieerbare gegevens en daar een eenduidige formatietoewijzing aankoppelt. Het probleem is echter dat zo'n harde norm moeilijk toe te passen is op de werkzaamheden, die een vakgroep verricht, zoals onderwijs, onderzoek, beheer en technisch-administratief werk, omdat de meeste bezigheden niet te verifiëren of te kwantificeren zijn.

Bij het verdelen van de formatieplaatsen voor de faktor onderwijs is uitgegaan van de onderwijsbehoefte bij de betreffende vakgroep. Als basis is daarbij het aantal college- en werkgroepuren genomen. De voorbereidingstijd is hieraan gekoppeld met voor alle vakgroepen gelijke normen. Daarnaast heeft men per onderwijsactiviteit vaste normen ontwikkeld voor het tijdsbeslag. Dit is gebeurd voor dictaten, coördinatie, tentamens, papers en scripties. Er wordt wel voorbijgegaan aan de verschillen in de gedoedeerde stof, die ertoe kunnen leiden dat het ene vak meer voorbereidingstijd vergt als het andere, maar het is moeilijk om daarvoor objectieve normen te creëren, zodat gekozen is voor gelijke normen.

VERDELING NAAR ONDERWIJSBELASTING

Het op de hierboven geschetste wijze berekende aantal onderwijsuren per vakgroep vormt nu tevens uitgangspunt voor de totale formatieverdeling dus ook voor de factoren onderzoek,

beheer en technisch-administratief werk. Daarbij is men ervan uitgegaan dat de tijd voor onderzoek en beheer een opslag boven de onderwijstijd moet zijn.

Dit heeft men gedaan omdat men er niet in is geslaagd afzonderlijke normen voor de verdeling van formatieplaatsen voor de faktor onderzoek op te stellen. Voor de tijd die een lid van de wetenschappelijke staf aan verplichte beheers- en bestuurstaken moet besteden heeft men ook geen normen ontwikkeld. Van de per formatieplaats beschikbare 2000 uur is 1000 uur bestemd voor onderwijs en 1000 uur voor onderzoek en beheer. De vakgroepen worden vrijgelaten in de verdeling van deze tijd over de 2 factoren, de richtlijn is 600 uur onderzoek en 400 uur bestuur en beheer.

Formatieplaatsen voor technisch-administratief werk staan in een directe verhouding tot de omvang van de wetenschappelijke staf. (12,6 %) Om tegemoet te komen aan de vaste taken (d.w.z. ongeacht onderwijsbelasting) van een leerstoel is er een minimumbezetting ingesteld, deze bedraagt: 1 hoogleraar, 1 medewerker, 1 kandidaatsassistent (= 1/2 formatiepl.). De aanpassing van de bestaande formatie aan de op basis van het formatieverdelingsplan berekende ideale formatie geschiedt in vijf jaar. Bijstellingen op grond van veranderende gegevens worden ieder jaar gemaakt.

KRITIEK OP VERDELINGSPLAN

De meeste kritiek op het nieuwe formatieverdelingsplan wordt geuit op de directe koppeling van de onderzoekformatie aan het onderwijs. Met name de Commissie voor Wetenschapsbeoefening verzet zich hiertegen. In de eerste plaats vraagt zij zich af waarom de Stichting Economisch Onderzoek (SEO) niet aangetast wordt terwijl de andere onderzoeksinstituten hun capaciteit zien dalen door de koppeling van hun formatie aan het onderwijs. Uitgangspunt moet volgens de Commissie zijn dat een lid van de wetenschappelijke staf zich zowel met onderzoek als met onderwijs moet bezighouden. Om een gelijke behandeling van de vakgroepen te krijgen stelt de Commissie voor de onderzoeksinstituten te splitsen in een deel dat verantwoordelijk is voor de onderwijstaak (met het daarbij behorend onderzoek) die aan deze instituten is toebedeeld en een gedeelte dat uitsluitend onderzoekactiviteiten zal verzorgen. Dit laatste deel zou volgens de Commissie moeten worden ondergebracht bij de S.E.O. Deze concentratie van onderzoekactiviteiten geeft de mogelijkheid van betere coördinatie wat de efficiency vergroot. Bovendien zal het S.E.O. als het centrale facultaire onderzoeks-

instituut met een gevarieerd onderzoekprogramma aantrekkelijker zijn voor derden.

Volgens de Commissie wordt op deze manier vermeden dat onderzoek als sluitpost naast het noodzakelijke onderwijs en beheer gaat fungeren.

NOG MEER KRITIEK

Door de vakgroep Bedrijfseconomie wordt de prognose, die het faculteitsbestuur van de formatieplaatsenbehoefte tot 1979 geeft aangevochten. Zij heeft kritiek op het niet rekenen houden met de volgende zaken: verandering studentenaantal, de ontwikkeling van de avondopleiding, experimentele onderwijsvormen en verhoging van de onderwijsintensiteit. Volgens haar geeft de door het faculteitsbestuur opgestelde prognose ten onrechte de indruk dat met de door het C.v.B. toegewezen formatie kan worden volstaan.

Bovendien twijfelt de vakgroep aan de juistheid van de gegevens op grond waarvan de formatieverdeling is geschied. Zij vindt een medestander in de heer Hogewind, die zich verbaast over het aantal opgegeven scripties, waaruit af te leiden zou zijn dat aan onze fakulteit per jaar 220 man afstuderen.

De vakgroep Verkeers & Vervoers Economie levert kritiek op het niet meedelen in de teruggang van de formatie door instanties anders dan vakgroepen te weten de S.E.O., N.E.H.A., Europa Instituut, Faculteitsbureau en Beheersraad terwijl deze tezamen 20 % van de faculteitsformatie voor hun rekening nemen.

Het ISMOG is voorstander van een gelijke relatieve daling van alle vakgroepen. Verder is zij van mening dat leerstoelgroepen die een wetenschappelijke formatie van vier of minder hebben buiten elke daling moeten vallen.

AANZET TOT RECHTVAARDIGER VERDELING

Naast alle kritiek overheerst de erkentelijkheid dat een begin is gemaakt om tot een rechtvaardiger verdeling van de formatieplaatsen te komen. Er moet echter voor gewaakt worden dat de normen een eigen leven gaan leiden, daarom is het aanbevelenswaardig om deze ieder jaar op grond van ervaringen en nieuwe onderwijsinzichten bij te stellen.

In de huidige opzet zal het onderzoek bij dalende formatie en stijgende onderwijsbelasting kind van de rekening zijn. Het is daarom van belang dat er een aparte formatietoewijzing voor onderzoeksactiviteiten komt en ik onderschrijf daarbij de mening van de Commissie voor Wetenschapsbeoefening om tot een bundeling van het niet aan onderwijs gebonden onderzoek binnen het S.E.O. te komen.

verkiezingsuitslagen

ROSTRA presenteert U hier de volledige uitslag van de verkiezingen van Faculteitsraad en Universiteitsraad. Faculteitsraadsverkiezingen vinden ieder jaar plaats voor alle geledingen. Voor het wetenschappelijk

personeel en de technische en administratieve staf (TAS) worden om de twee jaar U.R.-verkiezingen gehouden. Dit jaar vielen deze verkiezingen voor beide raden samen. In de Faculteitsraad zijn 7 plaatsen te

bezetten door de staf, 6 door de studenten en 1 door de TAS, in de U.R. door elké geleding 1. Een berekening laat zien dat de verhouding van het aantal semgerechtigden, dat recht heeft op 1 zetel in de Faculteitsraad, voor resp. studenten, TAS en staf gelijk is aan 15:2:1 (achter een zetel voor de studenten staan 15 maal zoveel mensen als achter een zetel van de staf). Bij de U.R.-verkiezingen stemmen de leden van de Interfaculteit van Actuarial & Econometrie mee, bij de TAS ook van de Letterenfaculteit.

Bij de studenten is de doorbraak van de Aktiegroep Economen permanent geworden. (in 1974 van 2 op 4 zetels). Ook dit jaar behaalde de Aktiegroep 4 zetels. Studecon-OBAS had zich dit jaar ten gunste van de Werkgroep teruggetrokken. Er zitten nu geen éenmansfracties meer in de raad, aangezien de Werkgroep 2 zetels behaalde. De huidige uitslag is representatiever dan vorig jaar, toen boycotters waren uitgesloten en er nog geen avondstudenten waren. Daarom lijken de verhoudingen de laatste twee jaar stabiel. Vergelijkt men echter de uitslag voor de U.R.-zetel met de uitslag in de faculteit, dan had de Aktiegroep op grond van de uitslag van de U.R. 5 zetels in de F.R. kunnen bezetten. Hieruit kan in ieder geval geconcludeerd worden dat de OBAS-Studecon politiek aan onze faculteit afgewezen wordt door de overgrote meerderheid van de studenten.

Bij de TAS is een grote verschuiving in progressieve richting opgetreden. In F.R. en U.R. had de TAS-vertegenwoordiging een DS-'70-achtige kleur. Ook op de Universiteit lijkt deze kleur nu definitief uit de mode.

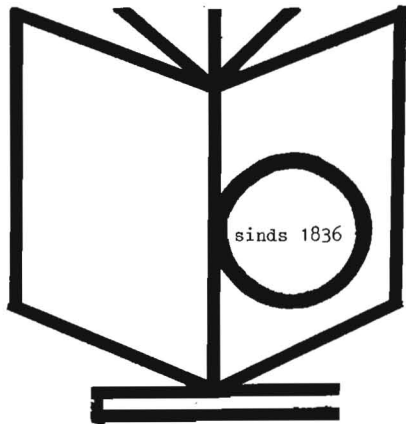
Bij de staf is een verschuiving opgetreden t.g.v. de E.F.B.. Zij komt van 3 op 4 zetels i.t.t. de P.v.d.E. die terugviel van 4 naar 3. De duidelijkheid tussen behoudend (EFB) en meer progressief (PvdE) werd ook allerm minst bevorderd. De lijsttrekker van de PvdE (Klant) ging op de lijst van de AUB (voor de U.R.) staan en Drs. Koopman (lid Eerste Kamer voor de P.v.d.E.) ging op de lijst van de EFB staan. Dit stuivertje wisselen uitte zich echter ook in een zetel echter ook in een stuivertje wisselen qua zetelaantal van PvdE en EFB. Een stoelendans ten gunste van rechts. Prof. van Stuyvenberg werd herkozen in de U.R..

Geconcludeerd kan worden dat de Economische Faculteit in meerderheid (gematigd) progressief heeft gestemd. Ook hier heeft de ontwikkeling sinds 1974 vaste vormen aangenomen.

F.R.			U.R.			
Aktiegroep	Totaal	(%-age)	Aktiegroep	Totaal	(%-age)	
Ekonomen			Ekonomen			
1. Wiens v. Asselt 188	301	58,5%	1. Flip v. Sloten 239	437	67,6%	
2. Rob Kerstens 25			2. Gerard Böttcher 26			
3. Gertjan Zwiers 11			3. Titus Ahrens 6			
4. Dennie Pit 12			4. Chris Elbers 18			
5. Piet de Vrije 20			5. Rients v. Zanen 28			
6. Rik Hindriks 3			6. Arend Grotenhuis 42			
7. Rients v. Zanen 11			7. Richard Hengeveld 28			
8. Jan Peerdeman 2			8. Job de Lange 21			
9. Jos Smit 12			9. Jos Smit 19			
10. Hein Vrolijk 17			10. Jan Peerdeman 1			
			11. Rob Kerstens 9			
Werkgroep Economen	194	37,7%	Studecon-OBAS	169	26,1%	
1. Paul Baneke 117			Michaël v.d. Brink 126			
2. Hubert Sturm 9			2. Gito Bordonis 7			
3. Kees ten Broek 14			3. Harm Kranenberg 22			
4. Rob Claushuis 7			4. Jan-Peter v.d. Does 14			
5. Bart Meester 4						
6. Cor Stoop 7						
7. Jan Achten 5						
8. Pieter Beemsterboer 8						
9. Herman v. Heems 3						
10. Klaas v. Tulder 20						
E.F.B.	48	56,5%	AUB	67	69,0%	
1. Verburg 27			1. v. Stuyvenberg 38			
2. Klijn 7			2. Volgenant 2			
3. Odink 6			3. Gramer 8			
4. v. Philips 4			4. Koster 2			
5. Jongman 1			5. v. Philips 0			
6. Dekker 0			6. Verburg 7			
7. Starreveld 2			7. Verstegen 3			
8. Koopman 1			8. Neudecker 4			
			9. de Leve 0			
			10. Klant 3			
P.v.d.E.	37	43,5%	Progressief Personeel	26	27,3%	
1. Klant 18			1. Wahab 21			
2. Knaack 2			2. Oly 5			
3. Zimmerman 8						
4. v.d. Weel 2						
5. Brouwer 4						
6. Treumann 2						
7. Lambooy 1						
T.A.S.	8	53,3%	Progressief Personeel	40	52,6%	
<u>Lydia v.d. Ark</u> 8			1. <u>Anneke Stam</u> 39			
			2. Hette Knol 1			
			3. Ad 'sGravensande 0			
			Progressief TAS-Akkoord (de negen)	24	31,5%	
			1. Gottfried Egger 24			
	Studenten	Staf	TAS	Studenten	Staf	TAS
Aantal kiezers	1188	105	34	1314	155	119
Opkomst(%)	43,3%	81,0%	44,1%	49,2%	49%	81,5%
blanco	19	0	7	40	10	6

brinkman's

boekhandel

Jodenbreestraat 23
kamer 2386 tel. 5254024

UIT VOORRAAD LEVERBAAR:

Robinson/Eatwell

An introduction to modern economics

Revised edition f 26,50

o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o - o

G. bannock, R.E. Baxter & R.Rees

A Dictionary of economics, Penguin f 5,25

A. Gilpin. Dictionary of economic terms

Butterworth. ing. f 14,95

A. Seldon & F.G. Pennance.

Everyman's Dictionary of Economics. Dent. Geb.

Dent. Geb. f 22,45

Karl Marx. Das Kapital. In 3 banden samen f 36,50

Opnieuw uitgegeven in paperback:

Paul Mattick. Marx & Keynes;

the limits of the mixed economy. f 9,90

R.L. Heilbroner. Onderzoek naar onze toekomst

ing. f 12,50

M. Mesarovic & E. Pestel. De mensheid op een kruispunt; TWEEDE RAPPORT AAN DE CLUB VAN ROME.
Ing. f 18,90

EKONOMIE | PLANOLOGIE
GEOGRAFIE | SOCIOLOGIE